

Hedensted Kommune

Juridisk undersøgelse af udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste til byrådsmedlemmer

København den 3. februar 2014

Indholdsfortegnelse

1	Indledning.....	4
2	Resume.....	4
2.1	Generelt om administration af reglerne	4
2.2	Arne Ehmsen	5
2.3	Lars Poulsen	6
2.4	Ole Flemming Lyse.....	8
3	Metode	9
3.1	Undersøgelse af skriftligt materiale.....	9
3.2	Fakta tilvejebragt ved interview.....	9
4	Proces for KL's juridiske undersøgelse	10
5	Kommunens revision mv.....	13
6	Arne Ehmsen	14
6.1	Generelt om Arne Ehmsen.....	14
6.2	Interview med Arne Ehmsen	14
6.2.1	Hedensted Kommunes vejledning af Arne Ehmsen	15
6.2.2	Gennemgang af bilag vedrørende Arne Ehmsen	15
6.2.2.1	Udvalgte aktiviteter med udvalgsformænds bemærkninger	16
7	Lars Poulsen	18
7.1	Generelt om Lars Poulsen	18
7.2	Interview med Lars Poulsen	18
7.2.1	Hedensted Kommunes vejledning af Lars Poulsen	19
7.2.2	Gennemgang af bilag vedrørende Lars Poulsen.....	19
7.2.2.1	Udvalgte aktiviteter med udvalgsformænds bemærkninger	20
8	Ole Flemming Lyse.....	24
8.1	Generelt om Ole Flemming Lyse.....	24
8.2	Ole Flemming Lyse skriftlige svar af 5. december 2013.....	25
8.2.1	Spørgsmål til Ole Flemming Lyse, jf. interviewguide af 25. oktober 2013, samt Ole Flemming Lyses svar	26
9	Interviewpersoners bidrag	28
9.1	Borgmester Kirsten Terkilsen.....	28
9.2	Kommunaldirektør Jesper Thyrring Møller	28
9.3	Udviklingskonsulent Kim Rosenkilde	29
9.4	Udvalgsformænd	29
9.4.1	Udvalgsformand for Teknik- og Miljøudvalget Peter Sigtenbjerggaard	30
9.4.2	Udvalgsformand for Børne-, Undervisnings og Kulturudvalget Ole Vind	31
9.4.3	Udvalgsformand for Seniorudvalget Erik Kvist.....	31
9.4.4	Udvalgsformand for Arbejdsmarkedsudvalget Henrik Alleslev	31
10	Retsgrundlag.....	32
10.1	Reglerne om udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste	32
10.2	Den almindelige vejledningspligt	39
10.3	Vejledningspligt i forhold til byrådsmedlemmer	39
10.4	Tilbagebetaling	40

10.5	Forældelse	40
11	Vurdering af lovligheden af Hedensted Kommunes udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste	41
11.1	Arne Ehmsen	41
11.1.1	Dokumentation for tab	41
11.1.2	Aktiviteter	42
11.2	Lars Poulsen	44
11.2.1	Dokumentation for tab	44
11.2.2	Aktiviteter	46
11.3	Ole Flemming Lyse.....	51
11.3.1	Dokumentation for tab	51
11.3.2	Aktiviteter	53

1 Indledning

Hedensted Kommune rettede henvendelse til KL den 21. januar 2013 med anmodning om konsulentbistand.

Baggrunden for anmodningen om bistand var, at der var blevet rejst spørgsmål om udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste til byrådsmedlemmer i Hedensted Kommune.

På mødet i økonomiudvalget den 28. januar 2013 besluttede udvalget at anmode KL's konsulenter om at gennemføre en juridisk undersøgelse, som vurderer

- dokumentationsgrundlaget for udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste til byrådsmedlemmer i perioden 2007-2012, herunder den timepris, som er anvendt som grundlag for udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste
- hvorvidt Hedensted Kommunes udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste til byrådsmedlemmer er foregået korrekt, og
- om der er grundlag for at rejse krav om tilbagebetaling over for et eller flere byrådsmedlemmer på grund af for meget modtaget erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste

Undersøgelsen er gennemført af souschef Steen Ballegaard, sektionsleder/chefkonsulent Dario Silic og juridisk konsulent Natalia Louise Lehnsdal, alle fra KL, Jura og EU.

2 Resume

2.1 Generelt om administration af reglerne

Hedensted Byråd har ikke vedtaget retningslinier for kommunens administration af ordningen med erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste.

Det har således været overladt til administrationen i at kontrollere og godkende de indleverede timesedler fra Arne Ehmsen, Lars Poulsen og Ole Flemming Lyse.

Administrationen har ikke fået nogen vejledning om vederlagsreglerne eller anden form for kompetenceudvikling i forhold til disse regler.

Administrationen har alene kontrolleret de indleverede timesedler for, at der ikke er påført møder, som giver diæter, samt kontrolleret, at der pr. dag ikke er udbetalt mere end fem gange diætsatsen.

De indberetningsskemaer, som byrådsmedlemmerne har anvendt, indeholder ingen form for tidsangivelse, og Hedensted Kommune har således ikke gjort det muligt at kontrollere, på hvilke tidspunkter aktiviteterne har været afholdt.

Alle tre byrådsmedlemmer har opfattet Hedensted Kommunes vejledning af byrådsmedlemmer om ordningen for erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste som utilstrækkelig, og dette kan have givet anledning til misforståelser omkring vederlagsreglernes fortolkning.

Borgmester Kirsten Terkilsen har oplyst, at vejledningen af byrådsmedlemmerne om reglerne for erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste er sket i form af individuel vejledning, og at der ikke har været nogen formaliseret skriftlig vejledning.

Kommunaldirektør Jesper Thyrring Møller har oplyst, at byrådsmedlemmerne ikke har fået en generel vejledning om reglerne for erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste. Kommunaldirektøren har videre oplyst, at byrådsmedlemmerne har modtaget en kopi af vederlagsbekendtgørelsen, og at der herudover er sket en individuel mundtlig vejledning af byrådsmedlemmerne.

2.2 Arne Ehmsen

Det er konsulenternes opfattelse, at Hedensted Kommunes udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste til Arne Ehmsen ikke har været i overensstemmelse med reglerne herom i forhold til to grupper af aktiviteter:

- ”Varetagelse af andre nærmere angivne kommunale hverv efter anmodning fra byrådets eller dets udvalg” – ”Netværksmesse i Hedensted Centeret” den 29. april 2011 (5 timer), ”DI Horsens” den 10. maj 2011 (1 time), ”Dansk Produktionsunivers” den 3. september 2012 (7,42 timer). I forhold til disse aktiviteter har kommunen – som en forudsætning for udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste, jf. § 16, stk. 5, – ikke sikret, at Arne Ehmsen er blevet konkret anmodet om at deltage i aktiviteterne af enten byrådet eller dets udvalg. Aktiviteterne er således ikke omfattet af § 16, stk. 1, litra f.
- ”En studietur eller en besigtigelse for et udvalg som helhed” - ”Rundtur med SOS” den 12. januar 2011 (7,67 timer), ”Socialpsykiatrien Hedensted rundtur hele dagen” den 30. marts 2011 (7,67 timer), ”Beskæftigelseskonference i Herning” den 4. april 2011 (8 timer), ”Beskæftigelseskonference i Herning” den 16. april 2012 (7,42 timer), ”Reformen af borg (tekst utydelig, men senere oplyst af udvalgsformand Henrik Alleslev, at der var tale om en konference om førtidspension) den 29. november 2012 (7,42 timer), ”Møde ang. akutpakken i Århus” den 7. december 2012 (7 timer). I forhold til disse aktiviteter, hvori Arne Ehmsen har deltaget sammen med resten af udvalget, har kommunen ikke overholdt styrelseslovens § 16, stk. 1, litra f, idet kommunen ikke har sikret, at byrådet havde truffet beslutning om hele udvalgets deltagelse i aktiviteterne.

Konsulenterne har dog lagt til grund, at Hedensted Kommune har afholdt alle andre udgifter i forbindelse med de omhandlede aktiviteter, fx betaling af deltagergebyr, befordringsgodtgørelse mv.

Dette medfører efter konsulenternes opfattelse, at Hedensted Byråd – hvis byrådet havde været opmærksom på ovennævnte krav i styrelsesloven – ville have overholdt dem, således at Arne Ehmsen ville kunne få erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i forhold til de to ovennævnte grupper af aktiviteter.

Konsulenterne har således lagt til grund, at Arne Ehmsen har haft en forventning om, at han kunne få dækket sit løntab, at han har dokumenteret sit løntab ved fremvisning af dokumentation fra sin arbejdsgiver, og at Arne Ehmsen har været i godt tro om sin ret til at få dækket sit løntab i forbindelse med varetagelse af sit kommunalpolitiske arbejde.

På den baggrund er det konsulenternes opfattelse, at Hedensted Kommunes manglende overholdelse af styrelseslovens krav til procedure for udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste for aktiviteter, ikke skal føre til, at Hedensted Kommune kræver beløb, der er udbetalt til Arne Ehmsen som erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste, tilbagebetalt.

2.3 Lars Poulsen

Det er konsulenternes opfattelse, at Hedensted Kommunes udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste til Lars Poulsen ikke har været i overensstemmelse med reglerne i forhold til tre grupper af aktiviteter:

- ”Varetagelse af andre nærmere angivne kommunale hverv efter anmodning fra byrådet eller dets udvalg” - ”Vindmølle møde – Stouby” den 27. januar 2011, ”Bygholm Landbrugsskole” den 4. februar 2011, ”Fernisering Tørring Uldum Kunstforening” den 16. oktober 2011, ”Kulturby 2017” den 16. januar 2012. I forhold til disse aktiviteter har kommunen – som en forudsætning for udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste, jf. § 16, stk. 5, – ikke sikret, at Lars Poulsen er blevet konkret anmodet om at deltage i aktiviteterne af enten byrådet eller dets udvalg. Aktiviteterne er således ikke omfattet af § 16, stk. 1, litra f.
- ”En studietur eller en besigtigelse for et udvalg som helhed” - ”Børnetopmøde i Ålborg” den 4. og 5. februar 2010 (12 timer), ”TMU Vestas” den 2. marts 2010 (6 timer), ”Indvielse Bjerre Engsø” den 21. juni 2010 (3 timer), ”Indvielse rundkørsel Ølsted” den 5. august 2010 (2 timer), ”Vindmølletur og møde” den 23. og 24. september 2010 (6 timer), ”Ålborg BU” den 13. og 14. januar 2011 (11 timer), ”Biogaskonference - Munkebjerg” den 2. marts 2011 (5,5 timer), ”Ungdomsskolen – Willow” den 9. april 2011 (3 timer), ”DGI Verdenshold – Horsens” den 27. april 2011 (4,5 timer). I forhold til disse aktiviteter, hvori Lars Poulsen har deltaget sammen med resten af udvalget, har kommunen ikke overholdt styrelseslovens § 16, stk. 1, litra f, idet kom-

munen ikke har sikret, at byrådet havde truffet beslutning om hele udvalgets deltagelse i aktiviteterne.

- ”Deltagelse i kurser mv.” - ”Odense – kongres (Ildsjæle)” den 1. juni 2010, ”Byplansmøde – Århus” den 7. og 8. oktober 2011, ”Vand og Naturplaner LRØ” den 10. januar 2011, ”Vandplaner Horsens” den 26. januar 2011, ”Vandplaner LRØ” den 4. marts 2011, ”TMU Kystkonference” den 21. og 22. september 2011, ”TMU Byplandage Ålborg” den 6. og 7. oktober 2011, ”TMU skybrudskonference Kolding” den 14. og 15. november 2011, ”Åbent land konference Korsør” den 29. maj 2012. Hverken byrådet eller økonomiudvalget efter bemyndigelse fra byrådet har taget stilling til relevansen af ovennævnte aktiviteter, og aktiviteterne er som følge heraf ikke omfattet af § 16, stk. 1, litra c.

Hedensted Kommune har afholdt alle andre udgifter i forbindelse med de omhandlede aktiviteter, fx betaling af deltagergebyr, befordringsgodtgørelse mv. Dette medfører efter konsulenternes opfattelse, at Hedensted Byråd – hvis byrådet havde været opmærksom på ovennævnte krav i styrelsesloven – ville have overholdt dem, således at Lars Poulsen ville kunne få erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i forhold til de tre ovennævnte grupper af aktiviteter.

I forhold til Lars Poulsens dokumentation for sit tab skal det bemærkes, at konsulenterne anser den fremviste dokumentation fra Lars Poulsen, som tilstrækkelig.

Endvidere vurderer konsulenterne som udgangspunkt, at Lars Poulsen ikke har haft et tab af erhvervsindtægter i forbindelse med aftenmøder. Konsulenterne vurderer imidlertid, at Hedensted Kommunes vejledning af Lars Poulsen alene har bestået af udlevering af uddrag af vederlagsvejledningen, og at Hedensted Kommune ikke har været opmærksom på sondringen mellem de forskellige aktiviteter., hvilket må antages at have givet udslag i fejlagtig vejledning af Lars Poulsen.

På den baggrund er det konsulenternes opfattelse, at Hedensted Kommunes manglende overholdelse af styrelseslovens krav til procedure for udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste for aktiviteter, ikke skal føre til, at Hedensted Kommune kræver beløb, der er udbetalt til Lars Poulsen som erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste, tilbagebetalt.

Konsulenterne anbefaler dog, at Hedensted Kommune i sin vejledning af byrådsmedlemmer fremover præciserer, at der skal være tale om et konkret tab, som kan dokumenteres.

Konsulenterne anbefaler videre, at Hedensted Kommune præciserer overfor byrådsmedlemmer, at tab i forbindelse med aftenmøder som udgangspunkt ikke er omfattet, medmindre byrådsmedlemmet arbejder i en branche, der er præget af aften- og natarbejde.

Endelig anbefaler konsulenterne, at indberetningsskemaet bliver ændret, så Hedensted Kommune kan udøve kontrol i overensstemmelse med reglerne.

2.4 Ole Flemming Lyse

Ole Flemming Lyse har dokumenteret sit tab ved en revisorerklæring fra 2002, hvor Ole Flemming Lyse var byrådsmedlem i den tidligere Juelsminde Kommune. Siden 2002 har Ole Flemming Lyse ikke afleveret en ny revisorerklæring, men alene bekræftet timesatsen ved at anmode Hedensted Kommune om at genbruge revisorerklæringen fra 2002.

Endvidere er timesatsen i Ole Flemming Lyses revisorerklæring fra 2002 blevet reguleret af Vejle Amtskommune i 2005, hvor Ole Flemming Lyse var medlem af amtsrådet i årene 2002-2006. Denne regulering af timesatsen er ulovlig og er sket uden hjemmel i vederlagsreglerne.

Hedensted Kommune skulle have krævet, at Ole Flemming Lyse havde dokumenteret sit tab ved en ny revisorerklæring hvert år og ikke henvist til en gammel revisorerklæring fra 2002. Endvidere måtte Hedensted Kommune ikke have brugt den tidligere Vejle Amtskommunes ulovlige regulering af Ole Flemming Lyses timesats.

Det forhold, at Ole Flemming Lyses overdrog 4/5 af ejendommene til sine sønner, må føre til, at Ole Flemming Lyses konkrete indtægtstab og timesats har ændret sig væsentligt. Ole Flemming Lyse har ikke orienteret Hedensted Kommune om overdragelsen af ejendommene i 2006 og 2008 til sine sønner, men alene har oplyst det på forespørgsel fra konsulenterne.

Timesatsen for Ole Flemming Lyse er således forblevet uændret på trods af den markante ændring af ejerforholdene for ejendommene.

Da Ole Flemming Lyse ikke længere ejer begge de to landbrugsejendomme, men alene 1/5 af hver af ejendommene, må dette medføre, at Ole Flemming Lyse alene kan betragtes som selvstændig erhvervsdrivende i forhold til 1/5 af ejendommene.

Konsulenterne antager, at de arbejdsopgaver Ole Flemming Lyse varetager for sønnerne på de to landbrugsejendomme sker mod betaling og således som almindelig lønmodtager, og at dette burde have været dokumenteret ved fremlæggelse af interessentskabskontrakten eller andet relevant materiale.

I forhold til Ole Flemming Lyses beskæftigelse som landmand vil det som udgangspunkt kunne lægges til grund, at Ole Flemming Lyse ikke har haft tab af erhvervsindtægter i forbindelse med aftenmøder.

Konsulenterne anbefaler derfor, at Hedensted Kommune kræver beløb udbetalt til Ole Flemming Lyse i 2011 og 2012 i forbindelse med erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste, som ikke er forældet, tilbagebetalt, medmindre Ole Flemming Lyse dokumenterer

overfor Hedensted Kommune, at han har haft et reelt tab i forhold til aktiviteter, hvor Ole Flemming Lyse har modtaget erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste.

3 Metode

Undersøgelsen er tilrettelagt metodemæssigt som en undersøgelse baseret på skriftligt materiale samt fakta tilvejebragt gennem interview.

3.1 Undersøgelse af skriftligt materiale

Konsulenterne har gennemgået

- a) Dokumentationsmateriale, herunder byrådsmedlemmernes indberetningskemaer, som har ligget til grund for udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste til byrådsmedlemmerne Arne Ehmsen, Lars Poulsen og Ole Flemming Lyse
- b) Kørselsregnskaber for byrådsmedlemmerne Arne Ehmsen, Lars Poulsen og Ole Flemming Lyse
- c) Revisionsrapport fra Kommunens Revision BDO (delberetning nr. 9 for regnskabsåret 2012)
- d) Notat fra Kommunens Revision BDO af 30. august 2012
- e) Årsopgørelser for byrådsmedlem Ole Flemming Lyse for årene 2007-2011

3.2 Fakta tilvejebragt ved interview

Efter aftale med Hedensted Kommune er der gennemført interview med følgende:

Ansatte

- Kommunaldirektør Jesper Thyrring Møller
- Udviklingskonsulent Kim Rosenkilde

Politikere

- Borgmester Kirsten Terkilsen
- Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard
- Udvalgsformand Erik Kvist
- Udvalgsformand Ole Vind
- Udvalgsformand Henrik Alleslev
- Byrådsmedlem Arne Ehmsen
- Byrådsmedlem Lars Poulsen

Byrådsmedlem Ole Flemming Lyse har ikke ønsket at medvirke ved et interview, men har forholdt sig skriftligt til de stillede spørgsmål.

Interviewene med de øvrige er gennemført med baggrund i interviewguides, der indeholder generelle temaer samt spørgsmål til konkrete dokumenter. Interviewguiden er sammen med

eventuelle relevante dokumenter fremsendt til interviewpersonerne, inden interviewene fandt sted.

Konsulenterne har udarbejdet referater af samtlige interview, og alle interviewpersoner har haft lejlighed til at kommentere og rette i udkast til referater, inden de har godkendt dem. De udsagn fra interviewpersoner, som er gengivet i denne rapport, er således afgivet af de pågældende og dokumenteret skriftligt.

4 Proces for KL's juridiske undersøgelse

Processen for KL's juridiske undersøgelse af Hedensted Kommunes udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste har forløbet således:

- **Den 28. januar 2013:** Økonomiudvalget i Hedensted Kommune anmoder KL om at undersøge en række forhold i forbindelse med kommunens udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste til byrådsmedlemmer
- **Den 14. februar 2013:** Hedensted Kommune fremsender bilagsmateriale vedr. byrådsmedlemmerne Arne Ehmsen, Lars Poulsen og Ole Flemming Lyse
- **Den 27. februar 2013:** Hedensted Kommune anmoder KL om at undersøge og rapportere om, hvorvidt Ole Flemming Lyse har oppebåret en egentlig indtægt fra sit landbrug i en del af perioden fra 2007-2012
- **Den 5. marts 2013:** KL fremsender brev til Ole Flemming Lyse, hvori han bliver anmodet om at fremsende dokumentation for ejerforholdet til sit fritidslandbrug i perioden 2007-2012
- **Den 20. marts 2013:** KL modtager brev fra Ole Flemming Lyse, hvori han meddeler KL, at han vil svare på KL's anmodning, når hans rådgivere har set på sagen
- **Den 11. april 2013:** KL fremsender brev til Ole Flemming Lyse, hvori KL rykker for et svar. KL angiver svarfrist til den 25. april 2013
- **Den 23. april 2013:** Ole Flemming Lyses advokat retter henvendelse til KL med anmodning om fristforlængelse til den 2. maj 2013 og dette bekræfter KL
- **Den 2. maj 2013:** Ole Flemming Lyses advokat fremsender brev samt bilag, hvoraf det fremgår, at Ole Flemming Lyse ejer to landbrugsejendomme sammen med sine to sønner. Det fremgår af de fremsendte bilag, at Ole Flemming Lyse ejer 1/5 af hver af ejendommene og hans to sønner hver 2/5. Ole Flemming Lyses advokat fremhæver i brevet, at adkomstforholdet ikke er udtryk for, hvorledes driftsforholdet for ejendommene er, idet Ole Flemming Lyse i kraft af en interessentskabskontrakt har det fulde driftsmæssige ansvar for ejendommene
- **Den 14. maj 2013:** KL anmoder Ole Flemming Lyses advokat om at fremsende den omtalte interessentskabskontrakt
- **Den 23. maj 2013:** Ole Flemming Lyses advokat meddeler KL, at Ole Flemming Lyse ikke ønsker at udlevere interessentskabskontrakten til KL. Dette begrundes med, at personlige oplysninger, som fremgår af kontrakten, ikke ønskes fremlagt/videresendt til pressen

- **Den 7. juni 2013:** KL anmoder Ole Flemming Lyses advokat om at fremsende årsopgørelser for Ole Flemming Lyse for perioden 2007-2012
- **Den 14. juni 2013:** Ole Flemming Lyses advokat meddeler KL, at Ole Flemming Lyse ikke ønsker at udlevere årsopgørelser for den omhandlede periode
- **Den 19. juni 2013:** Hedensted Kommune anmoder til brug for sagen SKAT om at udlevere Ole Flemming Lyses årsopgørelser for perioden 2007-2012
- **Den 25. juni 2013:** Økonomiudvalget anmoder KL om at opdele undersøgelsen i to, således, at forsinkelsen foranlediget af at fremskaffe dokumentation fra Ole Flemming Lyse ikke forsinker undersøgelsen i forhold til de to andre byrådsmedlemmer
- **Den 27. juni 2013:** SKAT fremsender Ole Flemming Lyses årsopgørelser for perioden 2007-2011, idet årsopgørelsen for 2012 endnu ikke er endeligt dannet
- **August 2013:** KL gennemgår samtlige bilag for Arne Ehmsen og Lars Poulsen.
- **Den 4. september 2013:** KL gennemgår på møde med administrationen i Hedensted Kommune samtlige bilag for Arne Ehmsen og Lars Poulsen
- **Den 12. september 2013:** KL gennemfører interview med borgmester Kirsten Terkilsen, Arne Ehmsen, Lars Poulsen og kommunaldirektør Jesper Thyrring Møller. På baggrund af disse interviews vurderede konsulenterne, at det var nødvendigt at afholde interviews med udvalgsformændene Peter Sigtenbjerggaard, Ole Vind, Erik Kvist og Henrik Alleslev
- **Den 16. september 2013:** KL retter henvendelse til Hedensted Kommune med forslag til tidsplan for interviews med udvalgsformændene, men på grund af kalenderproblemer hos interviewpersonerne kunne det først lade sig gøre den 10. oktober 2013
- **Den 18. september 2013:** KL meddeler Hedensted Kommune, at konsulenterne på baggrund af de afholdte interviews vurderer, at den juridiske undersøgelse skal gennemføres som én samlet undersøgelse, da konsulenterne ikke fandt objektivt grundlag for at opdele undersøgelsen, da problemstillingen er den samme
- **Den 18. september 2013:** Kommunaldirektør Jesper Thyrring Møller godkender referat af interview den 12. september 2013
- **Den 25. september 2013:** Borgmester Kirsten Terkilsen godkender referat af interview den 12. september 2013
- **Den 29. september 2013:** Arne Ehmsen godkender referat af interview den 12. september 2013
- **Den 4. oktober 2013:** KL rykker Lars Poulsen for svar i forhold til godkendelse af referat af interview den 12. september 2013
- **Den 10. oktober 2013:** KL gennemfører interviews med udvalgsformændene Peter Sigtenbjerggaard, Ole Vind, Erik Kvist og Henrik Alleslev
- **Den 17. oktober 2013:** KL rykker Lars Poulsen for svar i forhold til godkendelse af referat af interview den 12. september 2013 og meddeler samtidig Lars Poulsen, at såfremt KL ikke har modtaget svar inden torsdag den 24. oktober, anses referatet for godkendt i den form, hvori det er udsendt til Lars Poulsen
- **Den 21. oktober 2013:** Lars Poulsen meddeler KL, at han har sendt sagen videre til sin juridiske rådgiver, som på grund af ferie først kan gennemgå materialet efter den 28. oktober 2013

- **Den 24. oktober 2013:** KL udsender referater fra interview med udvalgsformændene Peter Sigtenbjerggaard, Ole Vind, Erik Kvist og Henrik Alleslev
- **Den 25. oktober 2013:** KL udsender invitation til interview til Ole Flemming Lyse med datoforslag samt interviewguide med spørgsmål. KL anmoder om, at Ole Flemming Lyse senest den 29. oktober 2013 svarer, om han vil medvirke til et interview
- **Den 25. oktober 2013:** Ole Vind godkender referat af interview den 10. oktober 2013
- **Den 28. oktober 2013:** Erik Kvist godkender referat af interview den 10. oktober 2013.
- **Den 29. oktober 2013:** Peter Sigtenbjerggaard godkender referat af interview den 10. oktober 2013
- **Den 5. november 2013:** KL modtager svar fra Ole Flemming Lyses advokat, som meddeler, at Ole Flemming Lyse ikke ønsker at medvirke ved et interview, men ønsker at forholde sig skriftligt til de stillede spørgsmål, og svar vil blive fremsendt i starten af uge 46 (11. – 17. november 2013)
- **Den 6. november 2013:** KL rykker endnu engang Lars Poulsen for svar i forhold til godkendelse af referat af interview den 12. september 2013 og meddeler samtidig Lars Poulsen, at såfremt KL ikke har modtaget svar inden onsdag den 13. november 2013, anses referatet for godkendt i den form, hvori det er udsendt til Lars Poulsen
- **Den 7. november 2013:** KL rykker Henrik Alleslev for svar i forhold til godkendelse af referat af interview den 10. oktober 2013
- **Den 12. november 2013:** Lars Poulsen fremsender bemærkninger til referatet af interview den 12. september 2013
- **Den 14. november 2013:** KL fremsender referatet af interview den 12. september 2013 med indarbejdede bemærkninger fra Lars Poulsen og angiver samtidig en frist for godkendelse af det endelige referat til den 20. november 2013
- **Den 15. november 2013:** KL rykker Ole Flemming Lyses advokat for svar
- **Den 15. november 2013:** KL modtager svar fra Ole Flemming Lyses advokat, som meddeler, at svarskrivelse er under udarbejdelse, og at KL vil høre nærmere allersnarest
- **Den 15. november 2013:** KL rykker Henrik Alleslev for svar i forhold til godkendelse af interview den 10. oktober 2013
- **Den 15. november 2013:** Henrik Alleslev godkender referat af interview den 10. oktober 2013
- **Den 22. november 2013:** KL meddeler Lars Poulsen, at da KL ikke har modtaget bemærkninger til det endelige referat inden for den angivne svarfrist, anser KL referatet for godkendt af Lars Poulsen
- **Den 22. november 2013:** KL rykker endnu engang Ole Flemming Lyses advokat for svar
- **Den 2. december 2013:** KL rykker endnu engang Ole Flemming Lyses advokat for svar
- **Den 5. december 2013:** Ole Flemming Lyses advokat fremsender svar til KL

5 Kommunens revision mv.

I forbindelse med Hedensted Kommunes budgetopfølgning i sommeren 2012 konstaterede Hedensted Kommune et stigende forbrug af kommunens kursus- og uddannelsesmidler til byrådsmedlemmer i 2011.

Borgmesteren bad på denne baggrund kommunens revisionselskab, BDO Kommunernes Revision om at foretage en gennemgang af udbetalt vederlag til Hedensted Byråd fordelt på fast vederlag, udvalgsvederlag og tillægsvederlag.

Endvidere gennemgik BDO Kommunernes Revision byrådets brug af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste, befordringsgodtgørelser og kursusudgifter.

Revisionens analyse fremgår af notat af 30. august 2012.

Det fremgår af revisionens notat af 30. august 2012, at byrådet ikke har vedtaget retningslinier til brug for administrationens vurdering af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste.

Ifølge revisionens notat har administrationen i Hedensted Kommune kontrolleret timesedlerne for, at der ikke er påført møder, som giver diæter samt, at der pr. dag ikke er påført tabt arbejdsfortjeneste for mere end fem gange diætsatsen.

Efter revisionens gennemgang af grundlaget for beregning af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste, konkluderer revisionen, at den anser materialet for at være i overensstemmelse med gældende ret, men revisionen anbefaler Hedensted Kommune, at byrådet udarbejder retningslinier for brugen af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste.

Oversigt over timer indberettet til Hedensted Kommune af Arne Ehmsen, Lars Poulsen og Ole Flemming Lyse i 2010, 2011 og 2012:

	2010	2011	2012
Arne Ehmsen		166,03 timer	163,29 timer
Lars Poulsen	277,44 timer	394,22 timer	309,89 timer
Ole Flemming Lyse	563,77 timer	720,62 timer	667,03 timer

KORA (Det Nationale Institut for Kommuners og Regioners Analyse og Forskning) offentliggjorde i oktober 2013 en undersøgelse om lokalpolitikeres rolle og råderum.

I undersøgelsen er der bl.a. gennemført en analyse af kommunalpolitikeres tidsforbrug i forbindelse med hvervet som kommunalbestyrelsesmedlem.

Analysen viser, at et menigt kommunalbestyrelsesmedlem i gennemsnit bruger 16,6 timer om ugen på alle aktiviteter i forbindelse med arbejdet som kommunalbestyrelsesmedlem.

Aktiviteter dækket af de 16,6 timer er samtlige kommunalpolitiske aktiviteter, herunder deltagelse i kommunalbestyrelsesmøder, udvalgs-, råds-, kommissions-, og nævnsmøder, høringer, konferencer, kurser, gruppe-, parti-, og vælgerforeningsmøder samt forberedelse til disse aktiviteter.¹

6 Arne Ehmsen

6.1 Generelt om Arne Ehmsen

Arne Ehmsen blev valgt ind i Hedensted Byråd i forrige valgperiode og har tidligere været medlem af byrådet i den gamle Juelsminde Kommune i perioden 1. januar 1998 til 31. december 2006. Arne Ehmsen er fra 1. januar 2014 ikke længere medlem af byrådet. Arne Ehmsen har valgt at modtage erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i årene 2011, 2012 og 2013.

Arne Ehmsen er ansat i en privat virksomhed som elektromekaniker og dokumenterer sit tab ved, at hans arbejdsgiver fremsender skriftlig dokumentation for Arne Ehmsens løntab.

I forbindelse med Arne Ehmsens tilmelding til ordningen med erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste har Arne Ehmsens arbejdsgiver opgjort timelønnen for Arne Ehmsen til [REDACTED], og denne beregning er herefter afleveret til Hedensted Kommune.

Ud over byrådet var Arne Ehmsen medlem af følgende udvalg, bestyrelser m.v.:

- Arbejdsmarkedsudvalget
- Seniorudvalget
- Bestyrelsen for Hjarnø Færgefart
- Legatbestyrelsen for Rårup Sogns Spare og lånekasselegat
- Valgbestyrelsen for folketingsvalg (suppleant)

6.2 Interview med Arne Ehmsen

Konsulenterne gennemførte den 12. september 2013 interview med Arne Ehmsen. Forinden havde konsulenterne fremsendt interviewguide til Arne Ehmsen med spørgsmål samt ”spileregler for afvikling af interviews i juridisk undersøgelse af udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste til byrådsmedlemmer i Hedensted Kommune”.

Ved interviewet stillede konsulenterne Arne Ehmsen en række spørgsmål samt gennemgik samtlige bilag om erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i årene 2011 og 2012, som Arne Ehmsen har indleveret til Hedensted Kommune.

¹ ”Lokalpolitikeres rolle og råderum”, KORA, oktober 2013

6.2.1 Hedensted Kommunes vejledning af Arne Ehmsen

Arne Ehmsen oplyste, at han modtog en generel vejledning om ordningen om erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste fra administrationen i Hedensted Kommune i forbindelse med hans tilmelding til ordningen.

Arne Ehmsen var usikker på, om han fra Hedensted Kommune havde modtaget uddrag af ministeriets vederlagsvejledning.

Arne Ehmsen oplyste imidlertid, at han altid har kontaktet administrationen om de løbende spørgsmål, som han har haft om ordningen og har flere gange spurgt om, hvorvidt en særlig aktivitet hørte ind under erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste.

Efter vedtagelse af de nye retningslinjer om vederlag og godtgørelse for byrådsmedlemmer i Hedensted Byråd, som trådte i kraft 1. januar 2013, har Arne Ehmsen spurgt administrationen, såfremt han var i tvivl om fortolkningen af disse nye retningslinier.

6.2.2 Gennemgang af bilag vedrørende Arne Ehmsen

Ved interviewet med Arne Ehmsen den 12. september 2013 gennemgik konsulenterne sammen med Arne Ehmsen samtlige bilag vedrørende erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i årene 2011 og 2012, som Arne Ehmsen har indleveret til Hedensted Kommune.

Hovedparten af de aktiviteter, der fremgik af Arne Ehmsens bilag, er byrådsmøder, temamøder i byrådet, udvalgmøder og møder i bestyrelser, hvortil Arne Ehmsen er udpeget af byrådet.

En mindre gruppe af aktiviteter omfatter konferencer, seminarer, borgermøder, dialogmøder, repræsentation, studieture og besigtigelser. I forhold til disse aktiviteter oplyste Arne Ehmsen under interviewet, at enten byrådet eller et af de udvalg, hvor Arne Ehmsen er medlem, har modtaget invitationen. Arne Ehmsen oplyste, at byrådet eller udvalget herefter har drøftet arrangementet, og om hvorvidt det var relevant at deltage, og hvert medlem har derefter haft mulighed for at tilmelde sig. Tilmeldingen til arrangementet og betaling for dette er altid blevet administreret af forvaltningen.

Endelig oplyste Arne Ehmsen, at i forhold til lokale borgeres 100 års fødselsdage og diamantbryllupper var proceduren, at der på byrådsmøder blev rundsendt en liste, hvor man kunne skrive sig på og repræsentere kommunen, idet byrådet altid besøger en 100 års fødselsdag og et diamantbrudepar.

Ved gennemgangen af bilag noterede konsulenterne direkte på bilagene, hvad Arne Ehmsen udtalte i forbindelse med enkelte aktiviteter. Efterfølgende gennemlæste Arne Ehmsen bilagene med bemærkninger og bekræftede indholdet ved sin underskrift på bilaget.

6.2.2.1 Udvalgte aktiviteter med udvalgsformænds bemærkninger

På baggrund af oplysninger fremkommet ved interview med Arne Ehmsen vurderede konsulenterne, at det var nødvendigt at afholde interviews med udvalgsformanden for Seniorudvalget Erik Kvist og udvalgsformanden for Arbejdsmarkedsudvalget Henrik Alleslev, da Arne Ehmsen i sit interview forklarede, at enkelte af de aktiviteter, som han havde begæret erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste for, var aftalt i henholdsvis Seniorudvalget og Arbejdsmarkedsudvalget.

Ved interview med Erik Kvist og Henrik Alleslev gennemgik konsulenterne Arne Ehmsens bilag, og bemærkninger fra Erik Kvist og Henrik Alleslev blev noteret til referatet.

I forhold til nedenstående aktiviteter noterede konsulenterne Arne Ehmsens bemærkninger og har ved efterfølgende interview med udvalgsformændene noteret deres bemærkninger til aktiviteterne.

- Den 12. januar 2011: ”Rundtur med SOS”, (7,67 timer).
Udvalgsformand Erik Kvist udtaler, at aktiviteten er aftalt i udvalget.
- Den 4. marts 2011: ”Temamøde, Arbejdsmarkedsudvalg, Bygholm Parkhotel” (7 timer). Arne Ehmsen bemærkede, at det var et seminar, hvor udvalgsmedlemmerne i arbejdsmarkedsudvalget havde modtaget en invitation, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse.
Udvalgsformand Henrik Alleslev udtaler, at aktiviteten er aftalt i udvalget.
- Den 30. marts 2011: ”Socialpsykiatrien Hedensted rundtur hele dagen” (7,67 timer). Arne Ehmsen bemærkede, at det var en rundtur sammen med forhenværende minister Karen Jespersen, og at invitationen var sendt ud til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse.
Udvalgsformand Erik Kvist udtaler, at han ikke kan erindre, at det blev aftalt i udvalget, men at det evt. fremgår af referatet fra udvalgsrådet. Det skal bemærkes, at konsulenterne ikke har kunnet få dette bekræftet ved en gennemgang af referater fra udvalgsrådsmøderne op til den 30. marts 2011.
- Den 4. april 2011: ”Beskæftigelseskonference i Herning” (8 timer).
Arne Ehmsen bemærkede, at det var en invitation, der var sendt ud til hele udvalget og aftalt i udvalget.
Udvalgsformand Henrik Alleslev udtaler, at aktiviteten er aftalt i udvalget.
- Den 29. april 2011: ”Netværksmesse i Hedensted Centeret” (5 timer).
Arne Ehmsen bemærkede, at det var en invitation til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse.
Udvalgsformand Henrik Alleslev udtaler, at det ikke er aftalt i arbejdsmarkedsudvalget, men kan evt. være udsendt af Hedensted Erhverv.
- Den 10. maj 2011: ”DI Horsens” (1 time).

Arne Ehmsen bemærkede, at det var en invitation til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse.

Udvalgsformand Henrik Alleslev udtaler, at det ikke er aftalt i arbejdsmarkedsudvalget, og at invitationen kommer direkte fra DI.

- Den 10. februar 2012: "Politik-Praktik Beskæftigelsesindsatsen" (7 timer).
Arne Ehmsen bemærkede, at det var en invitation til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse.
Udvalgsformand Henrik Alleslev udtaler, at det var et seminar, som var aftalt i udvalget.
- Den 16. april 2012: "Beskæftigelseskonference i Herning" (7,42 timer).
Arne Ehmsen bemærkede, at det var en invitation til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse.
Udvalgsformand Henrik Alleslev udtaler, at det var en beskæftigelseskonference, som var aftalt i udvalget.
- Den 22. maj 2012: "DI Røhden" (1/2 time).
Arne Ehmsen bemærkede, at det var en invitation til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse.
Udvalgsformand Henrik Alleslev udtaler, at det var aftalt i udvalget.
- Den 3. september 2012: "Dansk Produktionsunivers" (7,42 timer).
Arne Ehmsen bemærkede, at det var en invitation til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse.
Udvalgsformand Henrik Alleslev udtaler, at det ikke var aftalt i udvalget og formentlig var invitationen kommet fra Hedensted Erhverv.
- Den 9. oktober 2012: "Frivillighedsdag i Daugård" (7,42 timer).
Arne Ehmsen bemærkede, at det var en invitation til hele udvalget.
Udvalgsformand Erik Kvist udtaler, at det var aftalt i udvalget.
- Den 29. november 2012: "Reformen af borg(utydelig tekst)" (7,42 timer).
Arne Ehmsen bemærkede, at det var aftalt i udvalget.
Udvalgsformand Henrik Alleslev udtaler, at det var en konference om førtidspension, og at det blev aftalt i udvalget.
- Den 7. december 2012: "Møde ang. akutupakken i Århus" (7 timer).
Arne Ehmsen bemærkede, at det var en invitation til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse.
Udvalgsformand Henrik Alleslev udtaler, at mødet om akutupakken var aftalt i udvalget.

7 Lars Poulsen

7.1 Generelt om Lars Poulsen

Lars Poulsen blev valgt ind i Hedensted Byråd i forrige valgperiode og har tidligere været medlem af byrådet i den gamle Juelsminde Kommune i perioden 1. januar 2002 til 31. december 2006. Lars Poulsen har valgt at modtage erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i årene 2010, 2011, 2012 og 2013.

Lars Poulsen driver et landbrug og har dokumenteret sit tab ved at fremsende revisorerklæring. Ifølge revisorerklæringen har Lars Poulsen opgjort sin timesats til [REDACTED].

Denne timesats skulle ifølge Lars Poulsen dække tab af tid til udvikling af hans virksomhed og tab af tid til diverse opgaver i hans virksomhed, hvor han måtte trække mere på forskellige konsulenttydelser. På disse ydelser lå timelønnen ifølge Lars Poulsen mellem 490 kr. og 1.100 kr.

Ved den seneste revisorerklæring fra januar 2013 har Lars Poulsen opgjort sin timesats til [REDACTED], som ifølge Lars Poulsen skulle dække tab af tid til udvikling af hans virksomhed og tab af tid til diverse opgaver i hans virksomhed, hvor han måtte trække mere på forskellige konsulenttydelser. På disse ydelser lå timelønnen ifølge Lars Poulsen mellem 490 kr. og 1.100 kr.

Lars Poulsen har efterfølgende påført en bemærkning på revisorerklæringen, hvoraf det fremgik, at Lars Poulsen ønskede, at timesatsen fortsat skulle være [REDACTED].

Ud over byrådet er Lars Poulsen medlem af følgende udvalg, bestyrelser mv.:

- Børne-, Undervisnings og Kulturudvalget
- Teknik- og Miljøudvalget
- Bestyrelsen for Snaptun Havn
- L90 (fælleskommunalt affaldsselskab) (suppleant)
- Valgbestyrelsen for folketingsvalg (suppleant)

7.2 Interview med Lars Poulsen

Konsulenterne gennemførte den 12. september 2013 interview med Lars Poulsen. Forinden havde konsulenterne fremsendt interviewguide til Lars Poulsen med spørgsmål samt ”spileregler for afvikling af interviews i juridisk undersøgelse af udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste til byrådsmedlemmer i Hedensted Kommune”.

Ved interviewet stillede konsulenterne Lars Poulsen en række spørgsmål samt gennemgik samtlige bilag om erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i årene 2010, 2011 og 2012, som Lars Poulsen har indleveret til Hedensted Kommune.

7.2.1 Hedensted Kommunes vejledning af Lars Poulsen

Lars Poulsen oplyste, at han ikke havde modtaget nogen decideret vejledning fra forvaltningen.

Ved starten af forrige valgperiode (januar 2010) havde Lars Poulsen meddelt forvaltningen, at han ønskede at blive tilmeldt ordningen med erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste og modtog i den forbindelse uddrag af ministeriets vederlagsvejledning samt et brev fra Hedensted Kommune om, at han skulle aflevere en revisorerklæring vedrørende udregning af timeløn.

Lars Poulsen forstod reglerne således, at det, der vedrørte byrådet eller udvalgsarbejdet, kunne man få erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste for, og denne fortolkning havde han fået bekræftet af administrationen.

Lars Poulsen forstod ligeledes reglerne således, at man kunne modtage erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste, såfremt man led et tab i forbindelse med sit kommunalpolitiske arbejde.

Lars Poulsen udtalte, at han altid ville lide et tab, når han var væk hjemmefra, dvs. uanset hvornår et møde blev afholdt, ville det altid medføre et tab i hans virksomhed.

7.2.2 Gennemgang af bilag vedrørende Lars Poulsen

Ved interviewet med Lars Poulsen den 12. september 2013 gennemgik konsulenterne sammen med Lars Poulsen samtlige bilag vedrørende erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i årene 2010, 2011 og 2012, som Lars Poulsen har indleveret til Hedensted Kommune.

En stor gruppe af aktiviteter er byrådsmøder, temamøder i byrådet, udvalgmøder og møder i bestyrelser, hvortil Lars Poulsen er udpeget af byrådet.

En anden gruppe af aktiviteter består af konferencer, årsmøder og orienteringsmøder. Lars Poulsen oplyste i forhold til disse aktiviteter, at enten hele byrådet eller et af de udvalg, hvor Lars Poulsen er medlem, har modtaget invitationen. Byrådet eller udvalget har herefter drøftet arrangementet, og hvert enkelt medlem har derefter haft mulighed for at melde sig til. Tilmeldingen til arrangementet og betaling for dette er administreret af forvaltningen.

Den sidste gruppe af aktiviteter består af borgermøde, dialogmøder, repræsentation, studieture og besigtigelser. Lars Poulsen oplyste i forhold til disse aktiviteter, at enten hele byrådet eller et af de udvalg, hvor Lars Poulsen er medlem, har modtaget invitationen. Byrådet eller udvalget har herefter drøftet arrangementet, og hvert medlem har derefter haft mulighed for

at melde sig til. Tilmeldingen til arrangementet og betaling for dette er administreret af forvaltningen.

I forhold til 100 års fødselsdage og diamantbryllupper oplyste Lars Poulsen, at der på byrådsmøder blev rundsendt en liste, hvor man kunne skrive sig på og repræsentere kommunen, idet byrådet altid besøger en 100 års fødselar og diamantbrudepar.

Lars Poulsen oplyste overfor konsulenterne, at han har deltaget i besigtigelser, hvor han ikke har anmodet om erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste, men at han i øvrigt har anmodet om erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste for de aktiviteter, som efter hans opfattelse er omfattet af muligheden for at få erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste.

Lars Poulsen oplyste endvidere, at han har forstået reglerne således, at når han er væk fra virksomheden, har han krav på erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste, fordi han lider et tab, og denne fortolkning af reglerne har han fået bekræftet af administrationen i Hedensted Kommune.

Ved gennemgangen af bilag noterede konsulenterne direkte på bilagene, hvad Lars Poulsen udtalte i forbindelse med en række af aktiviteterne. Efterfølgende gennemlæste Lars Poulsen bilagene med bemærkninger og bekræftede indholdet ved sin underskrift på bilaget.

7.2.2.1 Udvalgte aktiviteter med udvalgsformænds bemærkninger

På baggrund af oplysninger fremkommet ved interview med Lars Poulsen vurderede konsulenterne, at det var nødvendigt at afholde interviews med udvalgsformændene Peter Sigtenbjerggaard og Ole Vind, da Lars Poulsen i sit interview forklarede, at flere af de aktiviteter, som han havde begæret erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste for, var aftalt i henholdsvis Teknik- og Miljøudvalget og Børne-, Undervisnings og Kulturudvalget.

Ved interview med Peter Sigtenbjerggaard og Ole Vind gennemgik konsulenterne Lars Poulsens bilag, og bemærkninger fra Peter Sigtenbjerggaard og Ole Vind blev noteret til referatet.

I forhold til nedenstående aktiviteter noterede konsulenterne Lars Poulsens bemærkninger og har ved efterfølgende interview med udvalgsformændene noteret deres bemærkninger til aktiviteterne.

- Den 4. og 5. februar 2010: ”Børnetopmøde Ålborg” (12 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at det var besluttet i udvalget, at hele udvalget skulle deltage.
Udvalgsformand Ole Vind udtaler, at det var aftalt i udvalget.
- Den 2. marts 2010: ”TMU Vestas” (6 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at det var en tur med hele udvalget.
Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard udtaler, at det var aftalt i udvalget.

- Den 15. marts 2010: ”Børnehaven Tuen og Børnehavebestyrelser” (5 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at det var møde med hele udvalget.
Udvalgsformand Ole Vind udtaler, at det var aftalt i udvalget.
- Den 17. marts 2010: ”BU – skolebestyrelser” (3 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at det var møde med hele udvalget.
Udvalgsformand Ole Vind udtaler, at det var aftalt i udvalget.
- Den 6. maj 2010: ”BU – Vesterled” (4 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at det var et udvalgsmøde.
Udvalgsformand Ole Vind udtaler, at der var tale om et udvalgsmøde.
- Den 1. juni 2010: ”Odense - kongres (Ildsjæle)” (6 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at det var en invitation til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse.
Udvalgsformand Ole Vind udtaler, at dette arrangement ikke var aftalt i udvalget.
- Den 8. juni 2010: ”Møde med skoler og børnehaver...” (5 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at det var et udvalgsmøde.
Udvalgsformand Ole Vind udtaler, at der var tale om et udvalgsmøde.
- Den 21. juni 2010: ”Indvielse Bjerre Engsø” (3 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at det var en invitation til hele byrådet, og at der var tale om repræsentation.
Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard udtaler, at det formentlig var aftalt i udvalget, og at udvalgsformanden og borgmesteren holdt tale ved arrangementet.
- Den 5. august 2010: ”Indvielse rundkørsel Ølsted” (2 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at hele udvalget deltog.
Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard udtaler, at det var aftalt i udvalget.
- Den 23. og 24. september 2010: ”Vindmølle tur og møde” (6 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at hele udvalget deltog.
Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard udtaler, at det var aftalt i udvalget.
- Den 7. og 8. oktober 2010: ”Byplansmøde Århus” (11,24 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at det var en invitation til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse.
Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard udtaler, at det aldrig har været aftalt i udvalget, og at der ikke har været sager i Teknik- og Miljøudvalget, hvor det kunne være relevant.
- Den 8. november 2010: ”Gule børnehus” (3 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at det var et udvalgsmøde.

Udvalgsformand Ole Vind udtaler, at det var et udvalgs møde.

- Den 5. januar 2011: ”Hedensted Erhverv” (3 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at det var nytårskur, og at hele byrådet var inviteret.
Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard udtaler, at det var aftalt med borgmesteren.
- Den 10. januar 2011: ”Vand og naturplaner, LRØ” (4 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at det var en invitation til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse.
Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard udtaler, at det ikke var aftalt i udvalget.
- Den 13. og 14. januar 2011: ”Ålborg BU” (11 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at det var aftalt i udvalget, at hele udvalget deltog.
Udvalgsformand Ole Vind udtaler, at det var aftalt i udvalget.
- Den 26. januar 2011: ”Vandplaner Horsens” (3 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at det var en invitation til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse.
Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard udtaler, at det ikke var aftalt i udvalget.
- Den 27. januar 2011: ”Vindmølle møde – Stouby” (3 timer).
Lars Poulsen udtaler, at det var en invitation til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse.
Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard udtaler, at det ikke var aftalt i udvalget.
- Den 4. februar 2011: ”Bygholm Landbrugsskole” (2 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at det var en invitation til hele udvalget, og at medlemmerne var blevet opfordret til at deltage.
Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard udtaler, at det ikke var aftalt i udvalget.
- Den 2. marts 2011: ”Biogaskonference – Munkebjerg” (5,5 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at hele udvalget deltog.
Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard udtaler, at det var aftalt i udvalget.
- Den 4. marts 2011: ”Vandplaner LRØ Horsens” (2 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at det var en invitation til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse.
Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard udtaler, at det ikke var aftalt i udvalget.
- Den 9. april 2011: ”Ungdomsskolen – Willow” (3 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at det var en invitation til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse.
Udvalgsformand Ole Vind udtaler, at det var aftalt i udvalget.

- Den 18. april 2011: ”TMU Rimmerslund/Gesagervej” (2,5 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at det var en besigtigelse, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem af Teknik- og Miljøudvalget i forhold til deltagelse.
Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard udtaler, at han ikke selv har deltaget, men han kan ikke udelukke, at det var aftalt i udvalget.
- Den 27. april 2011: ”DGI Verdenshold Forum Horsens” (4,5 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at det var en invitation til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse.
Udvalgsformand Ole Vind udtaler, at det var aftalt i udvalget.
- Den 23. juni 2011: ”Silkeborg Region Midt TMU” (5,5 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at det var en invitation til hele udvalget.
Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard udtaler, at det var aftalt i udvalget.
- Den 21. og 22. september 2011: ”TMU – kystkonference” (11 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at det var en invitation til hele udvalget, og at medlemmerne var blevet opfordret til at deltage.
Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard udtaler, at det ikke var aftalt i udvalget.
- Den 6. og 7. oktober 2011: ”TMU Byplandage Ålborg” (11 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at det var en invitation til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse.
Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard udtaler, at det ikke var aftalt i udvalget.
- Den 16. oktober 2011: ”Fernisering Tørring Uldum Kunstforening” (3 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at det var en invitation til hele byrådet, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse.
Udvalgsformand Ole Vind udtaler, at det ikke var aftalt i udvalget, og udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard supplerer med, at det heller ikke var aftalt i byrådet.
- Den 14. og 15. november 2011: ”TMU skybrudskonference Kolding” (11 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at det var en invitation til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse.
Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard udtaler, at det ikke var aftalt i udvalget.
- Den 10. januar 2012: ”Nytårskur Daugård” (4 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at det var repræsentation, men at der var valgfrihed for det enkelte byrådsmedlem i forhold til deltagelse.
Udvalgsformand Ole Vind udtaler, at det var aftalt i udvalget.
- Den 16. januar 2012: ”Kulturby 2017” (5,5 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at det var en invitation til hele byrådet, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse.

Udvalgsformand Ole Vind udtaler, at det ikke var aftalt i udvalget.

- Den 1. februar 2012: ”TMU Hjarnø borgermøde” (5 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at det var en invitation til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse.
Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard udtaler, at det var aftalt i udvalget.
- Den 12. marts 2012: ”TMU høring om infrastruktur Hotel Munkebjerg” (5,52 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at der var tale om et kursus, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse.
Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard udtaler, at det ikke var aftalt i udvalget, men at invitationen måske var sendt direkte til udvalgsmedlemmerne fra borgmesterkontoret.
- Den 13. marts 2012: ”Råstofmøde Ørum” (3 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at det var et udvalgsmøde.
Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard udtaler, at det var aftalt i udvalget.
- Den 29. maj 2012: ”Åbent land konference Korsør” (5,52 timer).
Lars Poulsen bemærkede, at det var en invitation til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse.
Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard udtaler, at det ikke var aftalt i udvalget.

8 Ole Flemming Lyse

8.1 Generelt om Ole Flemming Lyse

Ole Flemming Lyse blev valgt ind i Hedensted Byråd i 2005 og har været medlem af Hedensted Byråd indtil 31. december 2013. Ole Flemming Lyse har tidligere været byrådsmedlem i den gamle Juelsminde Kommune i perioden 1. januar 1994 til 31. december 2006 og medlem af Vejle Amtsråd i årene 2002-2006.

Ole Flemming Lyse har valgt at modtage erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i Hedensted Kommune i årene 2007, 2008, 2009, 2010, 2011 og 2012.

Ole Flemming Lyse er pensioneret vicepolitikommissær (siden september 2012) og driver et fritidslandbrug sammen med sine sønner.

Ole Flemming Lyse har dokumenteret sit tab ved at fremsende en revisorerklæring – den seneste fra 2002. På dette tidspunkt var Ole Flemming Lyse medlem af den tidligere Juelsminde Kommunalbestyrelse. Ifølge denne revisorerklæring var timesatsen fastsat til [REDACTED].

Timesatsen blev af Vejle Amt reguleret i 2005 fra [REDACTED] til [REDACTED], og dette beløb har Hedensted Kommune anvendt siden 2006.

Efterfølgende har Ole Flemming Lyse hvert år bekræftet, at han fortsat ønskede at modtage erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste og bekræftet timesatsen herfor ved at anmode Hedensted Kommune om at ”genbruge” revisorerklæringen fra 2002 inkl. regulering fra Vejle Amt fra 2005.

Ud over byrådet var Ole Flemming Lyse medlem af følgende udvalg, bestyrelser mv.:

- Teknik- og miljøudvalget (næstformand)
- Beredskabskommissionen
- Midttrafik
- Østdeponi (formand)
- Andelsselskabet Slamforbrænding
- L90 forbrændingsselskabet
- Hedensted Kommunes Spildevandsforsyning (formand)
- Ekspropriationskommissionen
- Bestyrelsen for Hjarnø Færgefart
- Deponi Net (suppleant)
- Kostskolen Kildebjerget
- Vaaben Hauges Legat
- Alfred Niensens Stiftelse
- Valgbestyrelsen for EU valg (suppleant)
- Rårup Sogns Spare og lånekasselegat
- Bestyrelsen for det fælles landdistriktsråd
- Landvindingslauget Søkjær
- Familien Fevejles legat

8.2 Ole Flemming Lyse skriftlige svar af 5. december 2013

Konsulenterne fremsendte den 25. oktober 2013 invitation til interview samt interviewguide til Ole Flemming Lyse med spørgsmål samt spilleregler for afvikling af interviews i juridisk undersøgelse af udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste til byrådsmedlemmer i Hedensted Kommune.

Konsulenterne modtog svar fra Ole Flemming Lyses advokat den 5. november 2013, hvoraf det fremgik, at Ole Flemming Lyse ikke ønskede at medvirke ved et interview, men ville forholde sig skriftligt til de stillede spørgsmål, og disse ville blive fremsendt i starten af uge 46 (11. – 17. november 2013).

Ole Flemming Lyses advokat fremsendte den 5. december 2013 svar til KL med Ole Flemming Lyses bemærkninger samt kopi af brev af 11. januar 2010 fra borgmester Kirsten Terkilsen vedr. udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste til byrådsmedlem samt e-mail af 4. februar 2010 fra administrationen vedr. dokumentation og revisorerklæring.

8.2.1 Spørgsmål til Ole Flemming Lyse, jf. interviewguide af 25. oktober 2013, samt Ole Flemming Lyses svar

Spørgsmål 1: Hovedbeskæftigelse og arbejdstid?

Ole Flemming Lyse svarede, at han blev ansat i politiet i 1972 og sideløbende har drevet sit landbrug. Ole Flemming Lyse oplyste endvidere, at han blev indvalgt i byrådet i 1993 og var medlem af Vejle Amtsråd i årene 2002-2006.

Spørgsmål 2: Vejledning om reglerne for udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med dit valg af ordningen?

Ole Flemming Lyse svarede, at *"der har ikke fra kommunens side være givet nogen form for vejledning i brug af reglerne omkring tabt arbejdsfortjeneste"*.

Spørgsmål 3: Ejerforhold og driftsforhold på landbrugsejendommene?

Det fremgår af tingbogsattester for ejendommene Overvej 26, Stouby og Neder vej 17, Stouby, at Ole Flemming Lyse i 2006 og 2008 solgte 4/5 af ejendommene til sine to sønner, således at Ole Flemming Lyse i dag ejer 1/5 af hver af ovennævnte ejendomme.

I den forbindelse har KL spurgt, om arbejdsbyrden på ejendommene har ændret sig efter Ole Flemming Lyses overdragelse af 4/5 af ejendommene til sine to sønner.

Ole Flemming Lyse svarede, at hans arbejdsbyrde ikke har ændret sig i forbindelse med *"den delvise overdragelse"* til sine to sønner. Ole Flemming Lyse oplyser, at han *"stadig har samtlige fysiske og administrative arbejdsopgaver i forbindelse med ejendommenes drift og vedligeholdelse samt hele administrationen vedrørende udarbejdelse og indsendelse af fællesskema"*.

Spørgsmål 4: Byrådsmedlemmers deltagelse i kurser, konferencer, seminarer, årsmøder og orienteringsmøder?

Spørgsmål 4a: Har byrådet eller økonomiudvalget efter bemyndigelse fra byrådet truffet beslutning om din deltagelse i disse aktiviteter?

Ole Flemming Lyse har ikke svaret på dette spørgsmål.

Spørgsmål 4b: Hvis ikke, hvordan er din deltagelse i disse aktiviteter således aftalt?

Ole Flemming Lyse svarede, at han og de øvrige byrådsmedlemmer på det første byrådsmøde i valgperioden (januar 2010) fik oplyst af kommunaldirektøren, *"at det enkelte byrådsmedlem selv måtte afgøre, hvilke kurser, konferencer, seminarer m.v., der var relevante for ham/ hende at deltage i."*

Ole Flemming Lyse svarede endvidere, at *"det blev oplyst, at det var vigtigt for kommunen, at byrådsmedlemmerne var opdaterede og godt uddannede"*.

Ole Flemming Lyse oplyste endvidere, at ordningen har *"kørt uden problemer eller bemærkninger"*, og at der aldrig er indgået deciderede aftaler, da der aldrig har været retningslinier.

Ole Flemming Lyse oplyste videre, at han er *"kendt for at være en særdeles flittig og arbejdsom politiker"*, som *"gennem de seneste 20 år i lokalpolitik har haft en mødeprocent på 100 i både byrådet og teknik- og miljøudvalget"*.

Ole Flemming Lyse oplyste endelig, at han *"bruger rigtig meget tid på at forberede sig og han sætter sig altid grundigt ind i emnerne og det aktuelle stof til møderne og har i alle årene deltaget meget seriøst og udbytterigt i de kurser og konferencer, han har deltaget i"*.

Spørgsmål 4c: Har du lidt et erhvervmæssigt tab ved at deltage i aktiviteterne?

Ole Flemming svarede, at han *"har lidt et erhvervmæssigt tab ved ikke at kunne forestå driften af sine landbrugsjendomme på landbrugsmæssig forsvarlig vis, når han var borte fra sine jendomme"*.

Spørgsmål 5: Byrådsmedlemmers udførelse af andre kommunale hverv end møder, herunder deltagelse i studieture, repræsentativt arbejde, besigtigelser og borgermøder?

Spørgsmål 5a: Er du blevet anmodet af enten byrådet eller et stående udvalg, når du har deltaget i en af disse aktiviteter?

Ole Flemming Lyse har ikke svaret på dette spørgsmål

Spørgsmål 5b: Hvis ikke, hvordan er din deltagelse i disse aktiviteter således af-talt?

Ole Flemming Lyse har ikke svaret på dette spørgsmål

Spørgsmål 5c: Har du lidt et økonomisk tab ved at deltage i aktiviteterne?

Ole Flemming Lyse henviste under dette spørgsmål til sin besvarelse af spørgsmål 4 og bemærker samtidig, *"at alle bilag løbende er godkendt af Hedensted Kommune samt kommunens revision"*.

Spørgsmål 6: Tab lidt i forbindelse med deltagelse i aktiviteter?

Spørgsmål 6a: Har du deltaget i aktiviteter i forbindelse med varetagelse af dit kommunale hverv, hvor du ikke har anmodet om erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste?

Ole Flemming Lyse svarede, at han *"i forbindelse med forberedelse til møder, læsning af dagsorder, gennemgang af tilhørende relevant materiale, undersøgelser, mailkorrespondance og behandling af henvendelser fra borgerne, ikke har anmodet om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, hvilket har udgjort rigtig mange timer"*.

9 Interviewpersoners bidrag

9.1 Borgmester Kirsten Terkilsen

Konsulenterne gennemførte den 12. september 2013 interview med borgmester Kirsten Terkilsen.

Ved interviewet oplyste Kirsten Terkilsen, at vejledningen til byrådsmedlemmerne om reglerne for erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste er sket i form af individuel vejledning, og at der ikke har været nogen form for formaliseret skriftlig vejledning.

Kirsten Terkilsen oplyste, at forvaltningen af reglerne om erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste har været præget af ”gamle traditioner” fra kommunerne før kommunalreformen. Endvidere har flere byrådsmedlemmer tidligere været medlem af de gamle amtsråd, hvor der har været meget frie rammer.

Kirsten Terkilsen oplyste, at der ikke var truffet nogen formel beslutning i byrådet om, at byrådsmedlemmer skulle deltage i særlige aktiviteter. De enkelte udvalg har selv fundet ud af, hvem der skulle deltage.

Endvidere oplyste Kirsten Terkilsen, at byrådet ikke har bemyndiget økonomiudvalget til at godkende medlemmers deltagelse i kurser, konferencer m.v.

I forhold til deltagelse i studieture, repræsentativt arbejde, besigtigelser og borgermøder vurderede Kirsten Terkilsen, at det meste blev aftalt i det enkelte udvalg.

9.2 Kommunaldirektør Jesper Thyrring Møller

Konsulenterne gennemførte den 12. september 2013 interview med kommunaldirektør Jesper Thyrring Møller.

Ved interviewet oplyste Jesper Thyrring Møller, at byrådsmedlemmerne i Hedensted Kommune ikke har fået en generel vejledning om reglerne erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste. Byrådsmedlemmerne har fået en kopi af vederlagsbekendtgørelsen, og herudover er der sket en individuel mundtlig vejledning af byrådsmedlemmerne.

Jesper Thyrring Møller oplyste endvidere, at forvaltningen ikke har været opmærksom på sondringen mellem de forskellige aktiviteter i vederlagsreglerne.

Jesper Thyrring Møller oplyste, at mange af invitationerne til kurser og konferencer er blevet drøftet og besluttet i det enkelte udvalg.

Efter gennemgangen af samtlige bilag vedrørende erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste vurderer Jesper Thyrring Møller, at der måske for nogle af aktiviteterne er sket en

form for ”selvvurdering” af det enkelte byrådsmedlem i forhold til aktivitetens relevans for dennes kommunalpolitiske hverv.

Jesper Thyrring Møller oplyste endvidere, at forvaltningen forudsætter, at byrådsmedlemmerne kun deltager i de kurser, konferencer m.v., som er relevante for dem.

Jesper Thyrring Møller oplyste, at administrationen ikke har haft andet grundlag end det som fremgår af vederlagsbekendtgørelsen- og vejledningen, og at ingen medarbejdere i Hedensted Kommune har fået nogen form for kompetenceudvikling eller særlig vejledning inden for dette område.

Endelig oplyste Jesper Thyrring Møller, at forvaltningen af reglerne om erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste har været traditions- og kulturbåret fra de gamle kommuner, og administrationen af reglerne har været præget af en høj grad af tillid til byrådsmedlemmerne.

9.3 Udviklingskonsulent Kim Rosenkilde

Konsulenterne gennemførte den 12. september 2013 interview med udviklingskonsulent Kim Rosenkilde.

Ved interviewet oplyste Kim Rosenkilde, at forvaltningen har administreret vederlagsreglerne efter bedste evne, men at hans viden om vederlagsreglerne har været begrænset, idet han ikke har fået nogen form for særlig vejledning eller efteruddannelse i vederlagsreglerne.

Kim Rosenkilde oplyste videre, at administrationen ikke har været opmærksom på sondringen i styrelsesloven mellem § 16, stk. 1, litra c og litra f. Dette blev administrationen først, da man rettede henvendelse til KL i forbindelse med udarbejdelse af nye retningslinier i efteråret 2012.

Kim Rosenkilde oplyste endvidere, at han ikke kan udelukke, at han ikke har vejledt byrådsmedlemmer korrekt om vederlagsreglerne.

9.4 Udvalgsformænd

På baggrund af oplysninger fremkommet ved interview med Arne Ehmsen og Lars Poulsen vurderede konsulenterne, at det var nødvendigt at afholde interviews med udvalgsformændene Peter Sigtenbjerggaard, Ole Vind, Erik Kvist og Henrik Alleslev, da både Arne Ehmsen og Lars Poulsen i deres interview forklarede, at flere af de aktiviteter, som de havde begæret erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste for, var aftalt i henholdsvis Teknik- og Miljøudvalget, Børne-, Undervisnings og Kulturudvalget, Seniorudvalget og Arbejdsmarkedsudvalget.

Som følge heraf gennemførte konsulenterne den 10. oktober 2013 interview med udvalgsformændene Peter Sigtenbjerggaard, Ole Vind, Erik Kvist og Henrik Alleslev.

Udvalgsformændene blev stillet følgende spørgsmål:

Byrådsmedlemmers deltagelse i kurser, konferencer, seminarer, årsmøder og orienteringsmøder

1. Har enten byrådet eller økonomiudvalget efter bemyndigelse fra byrådet truffet beslutning om byrådsmedlemmers deltagelse i disse aktiviteter?
2. Hvis ikke, hvordan er byrådsmedlemmers deltagelse i disse aktiviteter således aftalt?

Byrådsmedlemmers udførelse af andre kommunale hverv end møder, herunder deltagelse i studieture, repræsentativt arbejde, besigtigelser og borgermøder

1. Har enten byrådet eller et stående udvalg anmodet byrådsmedlemmer, når de har deltaget i en af disse aktiviteter?
2. Hvis ikke, hvordan er deltagelsen i disse aktiviteter således aftalt?

Under interviewet gennemgik konsulenterne bilag for Arne Ehmsen og Lars Poulsen, herunder Arne Ehmsens og Lars Poulsens bemærkninger til aktiviteterne.

Se nærmere om gennemgang af bilag under pkt. 6.2.2.1. og pkt. 7.2.2.1.

9.4.1 Udvalgsformand for Teknik- og Miljøudvalget Peter Sigtenbjerggaard

Peter Sigtenbjerggaard oplyste, at det kun er i forbindelse med Kommunalpolitisk Topmøde, at byrådet træffer beslutning om byrådsmedlemmers deltagelse i aktiviteter efter § 16, stk. 1, litra c (kurser, konferencer, seminarer, årsmøder og orienteringsmøder).

Peter Sigtenbjerggaard oplyste videre, at deltagelse i seminarer, årsmøder og orienteringsmøder ofte aftales således, at byrådsmedlemmerne får invitationer fra borgmesterkontoret eller fagsekretariatet, hvori der ligger en form for forventning om byrådsmedlemmernes deltagelse. Deltagelsen bliver dog ikke konkret besluttet i byrådet eller i økonomiudvalget efter bemyndigelse efter byrådet.

I udvalgene bliver enkelte arrangementer drøftet, men det er altid op til det enkelte medlem, om denne ønsker at deltage i arrangementet.

Peter Sigtenbjerggaard oplyste endelig, at der tidligere har været mere frie rammer for, hvem der deltager i de forskellige arrangementer. Nu var det i højere grad således, at der var mere fokus på den økonomiske del, altså en hensyntagen til, hvor dyrt det er for Hedensted Kommune.

I forhold til 100 års fødselsdage, krondiamantbryllupper m.v. bliver det aftalt med byrådssekretariatet, hvem der deltager.

Afslutningsvis oplyste Peter Sigtenbjerggaard, at hele udvalget deltager i KL's årlige konference på teknik- og miljøområdet. Herudover har det sjældent været aftalt i udvalget, at udvalgsmedlemmerne skulle deltage i særlige arrangementer.

9.4.2 Udvalgsformand for Børne-, Undervisnings og Kulturudvalget Ole Vind

Ole Vind oplyste, at byrådsmedlemmer typisk ikke deltager i arrangementer på byrådets vegne, medmindre man bliver inviteret af borgmesteren.

Kommunalpolitisk Topmøde bliver aftalt på byrådet, men i sidste valgperiode er det kun økonomiudvalget, der deltager på Kommunalpolitisk Topmøde.

I forhold til 100 års fødselsdage, krondiamantbryllupper o. lign. bliver der sendt en liste rundt til byrådet, hvor man kan skrive sig på.

Ole Vind oplyste videre, at deltagelse i aktiviteter efter styrelseslovens § 16, stk. 1, litra c (kurser, konferencer, seminarer, årsmøder og orienteringsmøder) oftest bliver aftalt i udvalget.

9.4.3 Udvalgsformand for Seniorudvalget Erik Kvist

Erik Kvist oplyste, at det aldrig er blevet drøftet i byrådet, hvad man kunne få erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste for, og hvad man ikke kunne få erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste for.

Erik Kvist udtalte, at han ikke kunne erindre, at Hedensted Byråd har truffet beslutning om arrangementer inden for Seniorudvalgets område. I forhold til Kommunalpolitisk Topmøde bliver det dog aftalt i byrådet.

100 års fødselsdage og krondiamantbryllupper er blevet aftalt i byrådet, hvor der er sendt en liste rundt til byrådsmedlemmerne, hvorpå man kan tilmelde sig en konkret aktivitet.

I forhold til invitationer, der sendes til hele udvalget, drøftes det i udvalget. Det har aldrig været på som et dagsordenspunkt, men er blevet drøftet under "evt".

I forhold til KL's ældretopmøde deltog hele seniorudvalget altid.

9.4.4 Udvalgsformand for Arbejdsmarkedsudvalget Henrik Alleslev

Henrik Alleslev udtalte, at byrådet bestemmer, hvem der deltager på Kommunalpolitisk Topmøde og Kommunaløkonomisk Forum.

I forbindelse med 100 års fødselsdage og krondiamantbryllupper bliver der omdelt en liste, hvorpå man kan tilmelde sig en konkret aktivitet.

I forhold til fagspecifikke KL-konferencer bliver de alene sendt ud til de relevante fagudvalg.

I forhold til invitationer, der sendes ud til hele udvalget, anmoder udvalget ikke det enkelte udvalgsmedlem om at deltage. Det bliver fremlagt som et tilbud, men ikke et krav. Hvis man kan, så repræsenterer man også udvalget.

Relevante invitationer drøftes i udvalget. Bekræftelse af, om man kan deltage i arrangementer sker enten på mødet eller umiddelbart efter.

10 Retsgrundlag

10.1 Reglerne om udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste

Reglerne om vederlæggelse af kommunalbestyrelsesmedlemmer er fastsat i §§ 16 og 34 i lov om kommunernes styrelse (lovbekendtgørelse nr. 971 af 25. januar 2013 med senere ændringer) samt vederlagsbekendtgørelsen (Økonomi- og Indenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 1537 af 13. december 2013 om vederlag, diæter, pension m.v. for varetagelsen af kommunale hverv mv.).

Ministeriet har udsendt en vejledning nr. 9 af 9. februar 2007 om vederlag, diæter, pension m.v. for varetagelsen af kommunale hverv. Vejledningen indeholder bl.a. en oversigtlig fremstilling af de gældende regler i loven, en fremstilling af de gældende regler i bekendtgørelsen samt en beskrivelse af praksis på områder, hvor der har vist sig at være et særligt behov herfor. Der er ikke tale om en udtømmende gennemgang af regelsættet og den hertil knyttede praksis.

Det fremgår følgende af vejledningen:

”Kapitel 2

Vederlæggelse af kommunalbestyrelsesmedlemmer

2.1. Den grundlæggende vederlæggelse

2.1.1. Fast vederlag

Efter § 16, stk. 1, i loven modtager kommunalbestyrelsesmedlemmer et fast vederlag. I § 2, stk. 1, i bekendtgørelsen er det bestemt, at det faste vederlag udgør 50.000 kr. årligt. I kommuner med et indbyggertal på over 80.000 indbyggere udgør vederlaget dog 60.000 kr., og i Københavns Kommune udgør det faste vederlag 70.000 kr.

Det faste vederlag reguleres i lighed med vederlagene til borgmestre efter de for tjenestemænd i staten gældende reguleringsætter for løn. Beløbene er angivet som grundbeløb pr. 1. oktober 1997, jf. § 2, stk. 2, i bekendtgørelsen. De gældende reguleringsætter fremgår af Finansministeriets lønoversigt, der udgives af Finansministeriet, Personalestyrelsen, og opreguleres hvert år pr. 1. april. Ændringer i vederlagene til borgmestre, jf. bilag

1 i bekendtgørelsen, vil også fremgå heraf. Pr. 1. april 2006 er reguleringsprocenten 19,4136 pct. Det betyder, at et kommunalbestyrelsesmedlem i en kommune med mindre end 80.000 indbyggere pr. 1. april 2006 modtager 59.706,80 kr. i fast årligt vederlag og i en kommune med mere end 80.000 indbyggere pr. 1. april 2006 modtager 71.648,16 kr. i fast årligt vederlag, i Københavns Kommune dog 83.589,52 kr.

Ved en kommunes indbyggertal forstås kommunens indbyggertal pr. 1. juli i det foregående år i henhold til den af Danmarks Statistik offentliggjorte opgørelse over befolkningen i de enkelte kommuner, jf. § 33, stk. 1, i bekendtgørelsen. Falder indbyggertallet i kommunen, opretholdes de ovenfor anførte beløb indtil udløbet af kommunalbestyrelsens funktionsperiode, jf. § 33, stk. 2, i bekendtgørelsen.

2.1.1.1. Hvad omfatter det faste vederlag?

I § 16, stk. 1, litra a-g, i loven er det udtømmende angivet, hvilke aktiviteter det faste vederlag som kommunalbestyrelsesmedlem omfatter. Opregningen er foretaget af hensyn til en nærmere afgrænsning af de tilfælde, hvor et medlem har krav på eller af kommunalbestyrelsen kan tillægges ret til erstatning for tabt arbejdsfortjeneste samt godtgørelse af afholdte udgifter.

»a) deltagelse i møder i kommunalbestyrelsen og dennes udvalg samt underudvalg,«

Litra a vedrører deltagelse i møder i kommunalbestyrelsen, økonomiudvalg, stående udvalg, udvalg nedsat i henhold til § 17, stk. 4, i loven samt de underudvalg, der er nedsat af økonomiudvalget og de stående udvalg.

Af forarbejderne til § 16, stk. 1, litra a, fremgår det, at mødebetingelsen indebærer, at samtlige medlemmer af organet skal være indkaldt til det pågældende møde, og at medlemmerne af organet skal deltage i en forhandling og træffe beslutning eller i hvert fald have mulighed herfor. Også deltagelse med observatørstatus efter § 20, stk. 5, i loven – hvorefter økonomiudvalget kan tillade kommunalbestyrelsesmedlemmer, som ikke er medlemmer af økonomiudvalget, at overvære dets afsluttende behandling af forslag til årsbudget og flerårige budgetoverslag – er omfattet af bestemmelsen.

»b) deltagelse i møder i forbindelse med varetagelse af kommunale hverv, der udføres efter valg af kommunalbestyrelsen, medmindre der på andet grundlag er fastsat bestemmelse om særskilt vederlæggelse,«

Litra b vedrører deltagelse i møder i forbindelse med varetagelse af kommunale hverv, der udføres efter valg af kommunalbestyrelsen. Bestemmelsen omfatter ikke hverv, der udføres efter valg af et udvalg eller andre.

Betydningen af udtrykket »efter valg af kommunalbestyrelsen« indebærer endvidere, at vedkommende reelt skal være udpeget af kommunalbestyrelsen. Hvis kommunalbestyrelsen ved udpegningen er bundet af indstillinger fra foreninger eller organisationer på en sådan måde, at der ikke er nogen reel valgmulighed, kan vedkommende ikke anses for at være valgt af kommunalbestyrelsen. Omvendt kan der efter omstændighederne være tale om et hverv udført efter valg af kommunalbestyrelsen, selv om kommunalbestyrelsen alene har indstillingsret til det pågældende hverv. Det vil således være tilfældet, hvis kommunalbestyrelsens indstilling er retligt bindende for den udpegende myndighed. Det gælder efter ministeriets opfattelse også, selv om der af ligestillingsmæssige hensyn skal indstilles både en mand og en kvinde, som den udpegende myndighed skal vælge imellem.

Som eksempel på hverv, der på den baggrund ikke kan anses som omfattet af § 16, stk. 1, litra b, kan nævnes medlemskab af de kommunale aldreråd, hvor medlemmerne vælges ved direkte valg, jf. § 31, stk. 1, i

lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (lovbekendtgørelse nr. 56 af 18. januar 2007). Uanset at de kommunale ældreråd nedsættes af kommunalbestyrelsen, kan hvervene som medlemmer af ældrerådene således ikke betragtes som kommunale hverv udført efter valg af kommunalbestyrelsen.

Dette indebærer, at medlemmerne ikke i medfør af lovens § 16 a, jf. § 16, stk. 1, litra b, kan ydes diæter, erstatning for tabt arbejdsfortjeneste eller udgiftsgodtgørelse.

Det følger endvidere af § 16, stk. 1, litra b, at kommunalbestyrelsesmedlemmer, der er valgt til at varetage et hverv, kan modtage såvel det faste vederlag efter den kommunale styrelseslov som en særlig vederlæggelse i form af f.eks. diæter og honorarer m.v. i de tilfælde, hvor der på særligt grundlag – i særlovgivningen eller i vedtægter for kommunale fællesskaber, selvejende institutioner el.lign. – er fastsat bestemmelser herom.

Det betyder f.eks., at kommunalbestyrelsesmedlemmer vil have krav på diæter i forbindelse med varetagelsen af hvervet som medlem af valgbestyrelsen efter § 18, stk. 3, i lov om kommunale og regionale valg (lovbekendtgørelse nr. 1293 af 8. december 2006) og § 31, stk. 3, i folketingsvalgloven (lovbekendtgørelse nr. 1292 af 8. december 2006) samt for deltagelse i møder i folkeoplysningsudvalget efter § 40, stk. 2, i folkeoplysningsloven (lovbekendtgørelse nr. 535 af 14. juni 2004 som ændret ved § 2 i lov nr. 593 af 24. juni 2005 og ved lov nr. 1593 af 20. december 2006). Dette gælder dog ikke borgmestre, idet en borgmester ikke kan oppebære anden økonomisk ydelse af kommunens kasse for bestridelse af et kommunalt hverv, jf. § 19, stk. 4, i bekendtgørelsen.

*»c) deltagelse i kurser m.v., der af kommunalbestyrelsen eller af økonomiudvalget efter bemyndigelse af kommunalbestyrelsen anses for at have betydning for varetagelsen af de under litra a og b nævnte hverv,«
Ved kurser i henhold til litra c forstås arrangementer, hvori der som en ikke uvæsentlig del indgår egentlig undervisningsvirksomhed. Herudover antages bestemmelsen også at omfatte kursuslignende arrangementer som konferencer, årsmøder og orienteringsmøder. Der er i praksis lagt vægt på, at de arrangementer, der kan henføres under kurser m.v., er af almen karakter og uden direkte sammenhæng med konkrete sager i kommunen. Ministeriet har i en konkret sag udtalt, at bestemmelsen ikke omfatter en kompetencegivende uddannelse af længere varighed (MPA-uddannelse), der kun i mindre grad har betydning for varetagelsen af det kommunale hverv.*

Kompetencen til at afgøre, om et kursus anses for at have betydning for varetagelsen af de nævnte hverv, tilkommer kommunalbestyrelsen i hvert enkelt tilfælde. Kommunalbestyrelsen kan overlade kompetencen til at træffe afgørelse om kursers betydning til økonomiudvalget, men ikke til et stående udvalg, andre udvalg, råd o. lign. eller til forvaltningen. De praktiske problemer, der måtte være forbundet med dette delegationsforbud, kan eventuelt afhjælpes ved udarbejdelse af generelle regler – f.eks. i et særligt regulativ – for, hvilke kurser m.v. kommunalbestyrelsen anser for at have betydning for varetagelsen af de i § 16, stk. 1, litra a og b, nævnte hverv. Det skal efter sådanne faste regler hovedsageligt bero på objektive konstaterbare kendsgerninger, om et kursus, som et kommunalbestyrelsesmedlem – eller et ikke-kommunalbestyrelsesmedlem, jf. § 16 a, stk. 1 – ønsker at deltage i, er omfattet. Reglerne skal således ikke overlade et skøn til de medarbejdere, der administrerer kursusdeltagelsen.

Studieture o. lign. anses som udgangspunkt ikke for omfattet af § 16, stk. 1, litra c. Det er dog i praksis antaget, at en studietur i særlige tilfælde kan indeholde aktiviteter, der har karakter af kursusvirksomhed

eller kursuslignende virksomhed. Det betyder, at disse aktiviteter vil kunne være omfattet af litra c. Dette indebærer, at der for den tid, der medgår til disse aktiviteter, er ret til udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste, hvor medlemmet generelt har valgt dette, og udgiftsgodtgørelse, men ikke for den tid, der medgår til andre aktiviteter. Studieture, der foretages efter anmodning fra kommunalbestyrelsen eller dennes udvalg, kan dog som helhed være omfattet af litra f, jf. nedenfor.

»d) deltagelse i seminarer, jf. § 9 a,«

Litra d omhandler seminarer for kommunalbestyrelsens medlemmer efter § 9 a i loven, f.eks. budgetseminarer. Seminarer for udvalg er ikke omfattet af bestemmelsen.

»e) deltagelse i revisionens forelæggelse af beretninger, jf. § 42 c,«

Litra e vedrører kommunalbestyrelsesmedlemmernes deltagelse i møder, hvor revisionen forelægger sin beretning mundtligt for den samlede kommunalbestyrelse, jf. lovens § 42 c. Der kan, jf. lovens § 42 c, stk. 4, ikke træffes beslutninger i forbindelse med revisionens forelæggelse for kommunalbestyrelsen, og kommunalbestyrelsesmedlemmernes deltagelse i mødet er således ikke omfattet af § 16, stk. 1, litra a. Bestemmelsen i litra e sikrer kommunalbestyrelsens medlemmer, der har mødepligt til de møder, hvor revisionen forelægger sine beretninger mundtligt for kommunalbestyrelsen, ret til erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste, når medlemmet har valgt dette, samt udgiftsgodtgørelse.

»f) varetagelse af andre nærmere angivne kommunale hverv efter anmodning fra kommunalbestyrelsen eller dennes udvalg«

Litra f vedrører varetagelse af andre kommunale hverv end møder efter anmodning fra kommunalbestyrelsen eller dennes udvalg, herunder særlige udvalg nedsat i henhold til lovens § 17, stk. 4. Der er efter forarbejderne til bestemmelsen tale om hverv, hvor mødebetingelsen ikke er opfyldt. Bestemmelsen omfatter f.eks. deltagelse i forhandlinger med andre kommunale, regionale eller statslige myndigheder, studieture, repræsentativt arbejde, besigtigelser og deltagelse i borgermøder, i det omfang udførelsen af hvervet sker efter anmodning fra kommunalbestyrelsen eller dennes udvalg. Såfremt der planlægges f.eks. en studietur eller en besigtigelse for et udvalg som helhed, skal deltagelse heri ske efter anmodning fra kommunalbestyrelsen, for at aktiviteten kan anses for omfattet af litra f.

Hvis en aktivitet er omfattet af litra f, kan kommunalbestyrelsen beslutte at yde erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste til et medlem, såfremt medlemmet har valgt dette, jf. § 16, stk. 5, i loven, men kommunalbestyrelsen er ikke som ved de under litra a-e nævnte aktiviteter forpligtet hertil.

Selvom det i loven alene er anført udtrykkeligt i tilknytning til litra b om deltagelse i møder, at der på andet grundlag kan ydes særskilt vederlæggelse for varetagelse af hverv efter valg af kommunalbestyrelsen, antages dette at gælde tilsvarende ved varetagelse af andre aktiviteter efter anmodning fra kommunalbestyrelsen eller dennes udvalg. Således har kommunalbestyrelsesmedlemmer f.eks. ret til at modtage diæter efter § 18, stk. 3, i lov om kommunale og regionale valg og § 31, stk. 3, i folketingsvalgloven i forbindelse med udførelse af hverv som tilforordnede eller valgstyrelser.

»g) udførelse af andre aktiviteter i forbindelse med de under litra a-f nævnte møder m.v.«

Litra g omfatter alle øvrige aktiviteter, som er forbundet med varetagelsen af de hverv, der er nævnt i litra a-f. Under bestemmelsen hører således mødeforberedelse samt besigtigelser, tilsynsforretninger, studieture, ve n-

skabsbybesøg og deltagelse i repræsentativt arbejde, der ikke finder sted efter anmodning fra kommunalbestyrelsen eller dennes udvalg. Møder i underudvalg, der ikke er nedsat af økonomiudvalget eller et stående udvalg, men af særlige udvalg nedsat i henhold til § 17, stk. 4, i loven, anses tillige som en aktivitet, der er omfattet af litra g.

Hvis en aktivitet er omfattet af litra g, kan der ikke ydes erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med aktiviteten, jf. lovens § 16, stk. 5. Dette gælder også for rejsetid i forbindelse med studieture, hvor hovedformålet med turen og den overvejende del af turens program vedrører forhold, der er omfattet af litra g. Derimod vil kommunalbestyrelsen kunne træffe beslutning om at yde godtgørelse for udgifter til befordring, fravær fra hjemstedet samt dokumenterede, nødvendige udgifter forbundet med et fysisk handicap og til pasning af syge, nære pårørende, jf. lovens § 16, stk. 11. Kommunalbestyrelsen er dog ikke som ved de under litra a-f nævnte aktiviteter forpligtet hertil, jf. lovens § 16, stk. 10.

...

2.1.3. Erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste

2.1.3.1. Hvornår ydes erstatning for tabt arbejdsfortjeneste?

Et medlem af kommunalbestyrelsen kan vælge erstatning for tabt arbejdsfortjeneste efter reglerne i lovens § 16, stk. 5. I så fald reduceres det faste vederlag med 20.000 kr., jf. § 2, stk. 3, i bekendtgørelsen. Beløbet på 20.000 kr. er ikke omfattet af reglerne om regulering.

Valget skal foretages forud for og med virkning for ét regnskabsår ad gangen, jf. § 2, stk. 3, i bekendtgørelsen. Der er ikke hjemmel til at fravige dette, uanset at der i løbet af året indtræder uforudsete ændringer i kommunalbestyrelsesmedlemmets indtjeningsforhold, eller vedkommende af andre årsager ønsker at ændre sit valg.

Der er fastsat et maksimum for erstatningsbeløbet. Erstatningsbeløbet kan således pr. dag højst udgøre det femdobbelte af diætsatsen for møder af ikke over 4 timers varighed, jf. § 16, stk. 5, i loven. For 2007 er det maksimale erstatningsbeløb $5 \times 365 \text{ kr.} = 1.825 \text{ kr.}$ pr. dag, jf. § 5, stk. 2, sammenholdt med § 4, stk. 2, i bekendtgørelsen.

Hvis et kommunalbestyrelsesmedlem vælger erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, har vedkommende ret til erstatning i forbindelse med varetagelsen af de i lovens § 16, stk. 1, litra a-e, nævnte hverv.

Kommunalbestyrelsen kan endvidere beslutte at yde erstatning for tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med et medlems varetagelse af de i lovens § 16, stk. 1, litra f, nævnte hverv. Der er således adgang til at yde erstatning for tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med udførelsen af hverv efter kommunalbestyrelsens eller et udvalgs anmodning, selv om der ikke er tale om et møde. Som eksempel kan nævnes, at et kommunalbestyrelsesmedlem af kommunalbestyrelsen bliver anmodet om at forelægge en sag for en minister eller et folketingsudvalg.

Kommunalbestyrelsen kan træffe beslutning herom fra gang til gang. Beslutningen kan imidlertid også træffes mere generelt, forudsat at det er præcist angivet, hvilke hverv der skal kunne begrunde udbetaling af erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

Et kommunalbestyrelsesmedlem, som i henhold til ovennævnte regler har valgt erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, eller som kommunalbestyrelsen i henhold til ovennævnte regler har besluttet at yde erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, kan dog ikke modtage en sådan erstatning i forbindelse med varetagelse af hverv, hvor der i henhold til særlovgivningen eller på andet særligt grundlag ydes særskilt vederlæggelse, jf. lovens § 16, stk. 6. Eksempelvis vil et kommunalbestyrelsesmedlem, der fungerer som valgstyrelse ved et kommunalt valg, ikke kunne modtage erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med varetagelsen af dette hverv, idet den pågældende modtager særskilt vederlæggelse herfor i form af diæter efter § 18, stk. 3, i lov om kommunale og regionale valg. Tilsvarende kan der ikke ydes erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for hvervet som formand for et udvalg, hvis dette hverv særskilt vederlægges, jf. pkt. 2.4., eller for hvervet som stedfortræder i kommunalbestyrelsen, der særskilt vederlægges efter reglerne i lovens § 16, stk. 8. Derimod kan der efter lovens § 16, stk. 6, godt ydes et medlem erstatning for tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med hvervet som medlem af et udvalg, uanset om dette hverv særskilt vederlægges, jf. pkt. 2.3.

Der er ikke adgang til at yde erstatning for tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med et medlems varetagelse af de i lovens § 16, stk. 1, litra g, nævnte hverv, jf. pkt. 2.1.1.1.

2.1.3.2. Dokumentation for tabet

Erstatning for tabt arbejdsfortjeneste forudsætter, at der er lidt et tab i forbindelse med varetagelsen af et kommunalt hverv.

Loven sondrer ikke mellem hovederhverv og bierhverv. Indtægtstab, der skyldes, at den pågældende ikke kan varetage bibeskæftigelse på grund af et kommunalt hverv, kan også kræves erstattet.

Erstatningsbeløbet omfatter alle mistede økonomiske ydelser i forbindelse med fraværet, herunder feriegodtgørelse, manglende pensionsindbetalinger m.v.

Erstatningen ydes for selve mødetiden m.v. og den samlede rejsetid i forbindelse med mødet m.v. Forberedelsestid i forbindelse med møder m.v. kan ikke indgå i erstatningsberegningen.

Da det er det tab, der faktisk lides i forbindelse med deltagelse i møder m.v., der skal erstattes, kan der som udgangspunkt ikke ydes erstatning ud over den tid, der medgår til selve mødet m.v. og befordring frem og tilbage. Kun hvis indholdet eller karakteren af vedkommendes arbejde gør, at kommunalbestyrelsesmedlemmet lider tab derudover, kan dette tab erstattes. Kommunalbestyrelsen må i givet fald tage stilling til, hvorvidt arbejdsforholdet har en sådan karakter, at der kan dokumenteres indtægtstab for en hel arbejdsdag eller et vist antal timer, uanset at varetagelsen af det kommunale hverv ikke har haft en tilsvarende tidsmæssig udtrækning.

Der er ikke efter loven eller bekendtgørelsen noget krav om, at den pågældende kommunalbestyrelsesmedlem skal søge at begrænse sit tab ved så vidt muligt at få omlagt sin arbejdstid, og der består ikke nogen adgang for kommunalbestyrelsen til at stille krav herom. Det vil formentlig være vanskeligt at påvise et tab, såfremt et kommunalbestyrelsesmedlem vælger at bruge f.eks. opsparet flexetid til at varetage det kommunale hverv.

Det er kommunalbestyrelsen, der afgør, om tabet kan anses for dokumenteret.

For lønmodtageres vedkommende vil en skriftlig erklæring fra vedkommendes arbejdsgiver normalt være tilstrækkelig dokumentation.

For selvstændige erhvervsdrivende, der driver virksomhed i selskabsform, vil det lidte tab ofte ikke umiddelbart give sig udtryk i reduceret indtjening, men tabet vil i stedet manifestere sig som et formuetab i selskabet. Dette har principielt ingen betydning for retten til erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

Kommunalbestyrelsen vil normalt kunne anse tabet for dokumenteret ved en erklæring fra den pågældende selvstændige erhvervsdrivende, forudsat at de foreliggende omstændigheder i øvrigt sandsynliggør, at det påståede tab er lidt.”

Af KL's publikation Vederlag, diæter og godtgørelse ved varetagelse af kommunale og regionale hverv, 2. udgave, 2007, s. 20 f., fremgår bl.a. følgende:

”Kravene til dokumentation fastlægges af kommunalbestyrelsen. Det er imidlertid et grundlæggende krav, at den pågældende skal kunne dokumentere at have lidt et indtægtstab...

I øvrigt giver det jævnligt anledning til tvivl, om selvstændige erhvervsdrivende kan oppebære tabt arbejdsfortjeneste. Tvivlen kan både vedrøre tabets størrelse og spørgsmålet om, hvorvidt der er årsagssammenhæng mellem varetagelse af det kommunale hverv og et påstået indtægtstab.

I de fleste tilfælde vil det som udgangspunkt være muligt på grundlag af opgørelsen af den skattepligtige indkomst eller en erklæring fra pågældendes revisor (evt. pågældende selv) at fastlægge en ”timeløn”. Men herudover vil det efter omstændighederne være berettiget at vurdere, om vedkommende kommunalbestyrelsesmedlem under normale forhold ikke ville have udøvet sin selvstændige virksomhed eller i hvert fald haft indtægter i den forbindelse.

For liberale erhvervsdrivende, fx advokater, revisorer, håndværksmestre og forretningsdrivende, kan det formentlig som udgangspunkt lægges til grund, at de ikke har tab af erhvervsindtægter i forbindelse med aftensmøder. Det samme må normalt antages at gælde landmænd. Omvendt er visse brancher præget af aften- og natarbejde, hvorfor fx kørelærere, restauratører og fiskeskippere sagtens kan miste arbejdsfortjeneste på disse tidspunkter.

Som ovenfor nævnt er der overladt et betydeligt skøn til den enkelte kommunalbestyrelse ved fastlæggelse af regelsæt på dette område.

Erstatning ydes for selve mødetiden og den samlede rejsetid (medmindre hele rejsen foregår inden for samme kommunes grænser), men ikke for fx forberedelse til møder i kommunalbestyrelsen og udvalg samt deltagelse i formøder med valg-/partigrupper.”

10.2 Den almindelige vejledningspligt

Det er et almindeligt forvaltningsretligt princip, at en forvaltningsmyndighed er forpligtet til at give en korrekt og fyldestgørende vejledning inden for de sagsområder, der varetages af myndigheden, jf. forvaltningslovens § 7, stk. 1.

Vejledningen efter § 7, stk. 1, bør sikre, at borgeren får tilstrækkelig orientering om, hvilken betydning reglerne på det pågældende område har for vedkommende, og hvordan den pågældende lettest og mest effektivt kan opfylde de eventuelle krav, der er i lovgivningen.

Vejledningspligten efter § 7, stk. 1, gælder kun i afgørelsessager. Myndigheder, herunder kommuner, er således ikke direkte efter forvaltningsloven forpligtet til at yde vejledning og bistand i forbindelse med faktisk forvaltningsvirksomhed, men efter god forvaltningssskik bør der imidlertid også her ydes vejledning.

10.3 Vejledningspligt i forhold til byrådsmedlemmer

I forhold til kommunens vejledningspligt skal det overvejes, om det har betydning for kommunens vejledningspligt, at det er byrådsmedlemmer, som skal vejledes og ikke borgere.

Da byrådet er kommunens øverste myndighed, har byrådets medlemmer principielt ansvaret for enhver aktivitet i kommunen, herunder vejledning af borgere. Der kan derfor rejses et spørgsmål om, hvorvidt administrationen har pligt til at vejlede et medlem af byrådet om hans eller hendes retstilling i forhold til kommunen i samme omfang, som den har i forhold til andre borgere.

Herom har Folketingets Ombudsmand imidlertid i en sag fra 2011² vedrørende udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste til et byrådsmedlem udtalt, at *"et medlem af en kommunalbestyrelse har en række individuelle rettigheder og pligter i forhold til kommunen i henhold til bl.a. kommunestyrelsesloven og forvaltningsloven. Derfor har et kommunalbestyrelsesmedlem samme behov som andre borgere for at modtage vejledning fra kommunen om sin retsstilling i forhold til kommunen. På den baggrund kan det ikke antages at en kommunes vejledningspligt er snævrere når det drejer sig om et kommunalbestyrelsesmedlems individuelle retsstilling i forhold til kommunen, end vejledningspligten i forhold til andre borgere."*

Folketingets Ombudsmand udtaler videre, at *"med hensyn til kommunens forpligtelse til at vejlede dig om ordningen med erstatning for tabt arbejdsfortjeneste var du altså stillet som enhver anden borger som får brug for vejledning fra kommunen."*

Ordningen med erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste adskiller sig dog fra andre forvaltningsområder i en kommune, idet de almindelige forvaltningsretlige regler om

² FOB 2011 20-1.

sagsoplysning ikke gælder fuldt ud i forhold til erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste³.

I henhold til officialprincippet (det forvaltningsretlige undersøgelsesprincip) er det den enkelte forvaltningsmyndighed, som skal sørge for, at de nødvendige og korrekte oplysninger foreligger, inden der skal træffes afgørelse i en sag. Det kan forvaltningsmyndigheden gøre i samarbejde med andre myndigheder, eller den kan foranledige, at private, navnlig sagens parter, bidrager til sagens oplysning.

I sager om erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste er det imidlertid udelukkende den private part, byrådsmedlemmet, som skal fremskaffe de fornødne oplysninger.

10.4 Tilbagebetaling

Det følger af det almindelige legalitetsprincip, at ingen udgift må afholdes uden hjemmel.

Deraf følger, at beløb, som er udbetalt uden det fornødne grundlag, så vidt muligt skal søges tilbage.

En kommune er således som udgangspunkt forpligtet til at søge beløb, der er udbetalt med urette, tilbagebetalt.

En beslutning om tilbagesøgning af beløb, der er udbetalt med urette, er ikke en afgørelse i forvaltningslovens forstand, jf. udtalelse fra Folketingets Ombudsmand fra 2013, der omhandlede en sag om for meget udbetalt løn til en ansat.⁴ En beslutning om et erstatningskrav beror derimod på den ulovbestemte formueretlige grundsætning om tilbagesøgning (condictio indebiti).

I sager som den omhandlede skal der imidlertid i den forbindelse lægges vægt på, om de pågældende byrådsmedlemmer, som har modtaget erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste, vidste eller burde have vidst, at erstatningsbeløbene blev udbetalt med urette.

Herudover skal der også lægges vægt på, hvem der er nærmest til at bære risikoen for fejludbetaling – kommunen eller det enkelte byrådsmedlem.

10.5 Forældelse

Den almindelige forældelsesfrist er 3 år, jf. forældelseslovens § 3, stk. 1.

³ FOB 2011 20-1

⁴ FOB 2013-3

Forældelsesfristen er 5 år ved fordringer, som støttes på aftale om udførelse af arbejde som led i et ansættelsesforhold, jf. forældelseslovens § 4, stk. 1. Bestemmelsen er en undtagelse til den almindelige korte forældelsesfrist i § 3, stk. 1.

Forældelseslovens § 4, stk. 1, omfatter alle tilfælde, hvor et ansættelsesforhold hviler på et kontraktmæssigt grundlag, uanset om der er tale om en overenskomst eller en individuel kontrakt.

Ved dom afsagt den 4. maj 1998 i Østre Landsret om et tidligere amtsråds krav om tilbagebetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste, der var blevet udbetalt til amtsrådsmedlemmer, udtalte Indenrigsministeriet i sagen, at fejlagtig udbetaling af diæter og erstatning for tabt arbejdsfortjeneste til kommunalpolitikere efter Indenrigsministeriets opfattelse ikke kunne sidestilles med fejlagtig udbetaling af løn, pension mv.

Forældelsesfristen i forhold til kommunalpolitikeres vederlag, diæter, erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste må den baggrund anses for at være 3 år, jf. forældelseslovens § 3, stk. 1.

11 Vurdering af lovligheden af Hedensted Kommunes udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste

11.1 Arne Ehmsen

Konsulenterne har gennemgået Arne Ehmsens bilag vedrørende erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i årene 2011 og 2012 og har drøftet disse med Arne Ehmsen ved interview den 12. september 2013.

11.1.1 Dokumentation for tab

Det fremgår af vejledningens pkt. 2.1.3.2., at erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste forudsætter, at der er lidt et tab i forbindelse med varetagelsen af et kommunalt hverv.

For lønmodtageres vedkommende vil en skriftlig erklæring fra vedkommendes arbejdsgiver normalt være tilstrækkelig dokumentation.

Der skal således være tale om et reelt konstateret tab i forhold til det enkelte møde mv.

Arne Ehmsen er lønmodtager og har dokumenteret sit tab ved, at hans arbejdsgiver har fremsendt skriftligt dokumentation for Arne Ehmsens løntab.

11.1.2 Aktiviteter

Arne Ehmsens indberetning af timer til Hedensted Kommune i årene 2011 og 2012:

2011: 166,03 timer

2012: 163,29 timer

Hovedparten af de aktiviteter, der fremgår af Arne Ehmsens bilag, vedrører byrådsmøder, temamøder i byrådet, udvalgsmøder og møder i bestyrelser, hvortil Arne Ehmsen er udpeget af byrådet. Disse aktiviteter er omfattet af styrelseslovens § 16, stk. 1, litra a og b.

Herudover bestod enkelte af aktiviteterne af konferencer, seminarer, borgermøder, dialogmøder, repræsentation, studieture, besigtigelser, Hedenstedborgeres 100 års fødselsdage og Hedenstedborgeres krondiamantbryllupper. Disse aktiviteter er enten omfattet af styrelseslovens § 16, stk. 1, litra c, f eller g.

Konsulenterne gennemgik sammen med Arne Ehmsen ved interview den 12. september 2013 samtlige bilag, og Arne Ehmsen forklarede, at enkelte af aktiviteterne, som han havde begæret erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste for, var aftalt i henholdsvis Seniorudvalget og Arbejdsmarkedsudvalget.

Konsulenterne har efterfølgende ved interview den 10. oktober 2013 med udvalgsformændene Erik Kvist og Henrik Alleslev gennemgået de enkelte konkrete aktiviteter, hvor Arne Ehmsen havde forklaret, at aktiviteten var aftalt i udvalget.

I forhold til følgende tre konkrete aktiviteter er der uoverensstemmelse mellem Arne Ehmsens forklaring og udvalgsformændenes forklaring:

- Den 29. april 2011: ”Netværksmesse i Hedensted Centeret” (5 timer). Her forklarede Arne Ehmsen, at der var udsendt invitation til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte udvalgsmedlem i forhold til deltagelse. Udvalgsformand Henrik Alleslev oplyste, at det ikke var aftalt i udvalget, men at invitationen kunne være udsendt direkte fra Hedensted Erhverv.
- Den 10. maj 2011: ”DI Horsens” (1 time). Her forklarede Arne Ehmsen, at der var udsendt invitation til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte udvalgsmedlem i forhold til deltagelse. Udvalgsformand Henrik Alleslev oplyste, at det ikke var aftalt i udvalget, og at invitationen var sendt direkte fra DI.
- Den 3. september 2012: ”Dansk Produktionsunivers” (7,42 timer). Her forklarede Arne Ehmsen, at der var udsendt invitation til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte udvalgsmedlem i forhold til deltagelse. Udvalgsformand Henrik Alleslev oplyste, at det ikke var aftalt i udvalget, og at invitationen formentlig var kommet direkte fra Hedensted Erhverv.

De ovennævnte aktiviteter kan være omfattet af enten styrelseslovens § 16, stk. 1, litra f eller § 16, stk. 1, litra g.

§ 16, stk. 1, litra f, vedrører varetagelse af andre kommunale hverv end møder. Der er tale om hverv, hvor mødebetingelsen ikke er opfyldt. Bestemmelsen omfatter fx deltagelse i forhandlinger med andre kommunale, regionale eller statslige myndigheder, studieture, repræsentativt arbejde, besigtigelser og deltagelse i borgermøder, i det omfang udførelsen af hvervet er sket efter anmodning fra kommunalbestyrelsen eller dennes udvalg.

En betingelse for, at en aktivitet er omfattet af § 16, stk. 1, litra f, er således, at byrådsmedlemmet er blevet anmodet om at deltage i aktiviteten af byrådet eller dets udvalg. I forhold til Arne Ehmsens deltagelse i de tre nævnte aktiviteter er det, efter det oplyste, ikke sket efter anmodning fra hverken byrådet eller dets udvalg.

På den baggrund må det lægges til grund, at Hedensted Kommune – som en forudsætning for udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste, jf. § 16, stk. 5, – ikke har sikret, at Arne Ehmsen er blevet konkret anmodet om at deltage i de tre omtalte aktiviteter af enten byrådet eller dets udvalg. Aktiviteterne er således ikke omfattet af § 16, stk. 1, litra f.

Idet ovennævnte aktiviteter ikke er omfattet af § 16, stk. 1, litra f, kan de være omfattet af § 16, stk. 1, litra g. Aktiviteter omfattet af § 16, stk. 1, litra g, omfatter alle øvrige aktiviteter, som er forbundet med varetagelsen af de hverv, der er nævnt i litra a-f, fx mødeforberedelse samt besigtigelser, tilsynsforretninger, studieture, venskabsbybesøg og deltagelse i repræsentativt arbejde, der ikke finder sted efter anmodning fra byrådet eller dets udvalg.

Aktiviteter omfattet af § 16, stk. 1, litra g, forudsætter således ikke nogen forudgående anmodning fra byrådet eller dets udvalg, men der kan ikke ydes erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med sådanne aktiviteter.

Arne Ehmsen har således ikke været berettiget til at modtage erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i forhold til de tre aktiviteter, jf. § 16, stk. 5.

Endvidere skal KL i forhold til planlægning af aktiviteter for et udvalg som helhed, fx studietur for hele udvalg, bemærke, at udvalgets deltagelse heri skal ske efter anmodning fra byrådet, for at aktiviteten kan anses for omfattet af § 16, stk. 1, litra f.

I forhold til benævnelsen af aktiviteterne på bilagene må det anses for sandsynligt, at følgende aktiviteter har været arrangeret for hele udvalget, og at byrådet således skulle have truffet beslutning om udvalgets deltagelse i disse aktiviteter:

- Den 12. januar 2011: ”Rundtur med SOS” (7,67 timer)
- Den 30. marts 2011: ”Socialpsykiatrien Hedensted rundtur hele dagen” (7,67 timer)
- Den 4. april 2011: ”Beskæftigelseskonference i Herning” (8 timer)
- Den 16. april 2012: ”Beskæftigelseskonference i Herning” (7,42 timer)
- Den 29. november 2012: ”Reformen af borg (tekst utydelig, men senere oplyst af udvalgsformand Henrik Alleslev, at der var tale om en konference om førtidspension) (7,42 timer)

- Den 7. december 2012: ”Møde ang. akutupakken i Århus” (7 timer)

I forhold til disse aktiviteter, hvori Arne Ehmsen har deltaget sammen med resten af udvalget, har Hedensted Kommune ikke overholdt styrelseslovens § 16, stk. 1, litra f, idet kommunen ikke har sikret, at byrådet havde truffet beslutning om hele udvalgets deltagelse i aktiviteterne.

Som følge heraf har Arne Ehmsen ikke været berettiget til at modtage erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i forhold til ovenstående seks aktiviteter.

På den baggrund er det konsulenternes opfattelse, at Hedensted Kommunes udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste til Arne Ehmsen i de to ovennævnte grupper af aktiviteter ikke har været i overensstemmelse med reglerne.

Konsulenterne må samtidig lægge til grund, at kommunen har afholdt alle andre udgifter i forbindelse med de omhandlede aktiviteter, fx betaling af deltagergebyr, befordringsgodtgørelser mv. Dette taler efter konsulenternes opfattelse for, at byrådet – hvis byrådet var opmærksom på ovennævnte krav i styrelsesloven – ville have overholdt dem, således at Arne Ehmsen ville kunne få erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med aktiviteterne.

Konsulenterne har lagt til grund, at Arne Ehmsen har haft en forventning om, at han kunne få dækket sit løntab, at han har dokumenteret sit løntab ved fremvisning af dokumentation fra sin arbejdsgiver, og at Arne Ehmsen har været i god tro om sin ret til at få dækket sit løntab i forbindelse med varetagelsen af sit kommunalpolitiske arbejde.

På den baggrund er det konsulenternes opfattelse, at kommunens manglende overholdelse af styrelseslovens krav til procedure for udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste for aktiviteter, der er omfattet af styrelseslovens § 16, stk. 1, litra f, ikke skal føre til, at kommunen kræver beløb, der er udbetalt til Arne Ehmsen som erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med de omhandlede aktiviteter, tilbagebetalt.

11.2 Lars Poulsen

Konsulenterne har gennemgået Lars Poulsen bilag vedrørende erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i årene 2010, 2011 og 2012 og har drøftet disse med Lars Poulsen ved interview den 12. september 2012.

11.2.1 Dokumentation for tab

Det fremgår af vejledningens pkt. 2.1.3.2., at erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste forudsætter, at der er lidt et tab i forbindelse med varetagelsen af et kommunalt hverv.

Erstatningsbeløbet omfatter alle mistede økonomiske ydelser i forbindelse med fraværet, herunder feriegodtgørelse, manglende pensionsindbetalinger m.v.

Det er kommunalbestyrelsen, der afgør, om tabet kan anses for dokumenteret.

For selvstændige erhvervsdrivende, der driver virksomhed i selskabsform, vil det lidte tab ofte ikke umiddelbart give sig udtryk i reduceret indtjening, men tabet vil i stedet manifestere sig som et formuetab i selskabet. Dette har principielt ingen betydning for retten til erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

Som nævnt under pkt. 7.2.1. forstod Lars Poulsen vederlagsreglerne således, at man kunne få erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste for alle aktiviteter, der vedrørte hvervet som byråds- og udvalgsmedlem.

Lars Poulsen har oplyst, at han altid ville lide et tab, når han var væk hjemmefra, dvs. uanset hvornår et møde blev afholdt, ville det altid medføre et tab i hans virksomhed.

Lars Poulsen driver et landbrug og har dokumenteret sit tab ved at fremsende revisorerklæring for hvert år. Ifølge revisorerklæringen har Lars Poulsen opgjort sin timesats til [REDACTED] i årene 2010, 2011, 2012 og 2013.

Denne timesats skulle ifølge Lars Poulsen dække tab af tid til udvikling af hans virksomhed og tab af tid til diverse opgaver i hans virksomhed, hvor han måtte trække mere på forskellige konsulentydelse. På disse ydelser lå timelønnen ifølge Lars Poulsen mellem 490 kr. og 1.100 kr.

Ved den seneste revisorerklæring fra januar 2013 havde Lars Poulsen opgjort sin timesats til [REDACTED], som ifølge Lars Poulsen skulle dække tab af tid til udvikling af hans virksomhed og tab af tid til diverse opgaver i hans virksomhed, hvor han måtte trække mere på forskellige konsulentydelse. På disse ydelser lå timelønnen ifølge Lars Poulsen mellem 490 kr. og 1.100 kr.

Lars Poulsen har efterfølgende påført en bemærkning på revisorerklæringen, hvoraf det fremgik, at Lars Poulsen ønskede, at timesatsen fortsat skulle være [REDACTED]

Det er på den baggrund konsulenternes opfattelse, at Lars Poulsen har fremvist tilstrækkelig dokumentation for sit tab.

Dog er det konsulenternes opfattelse, at det i forhold til Lars Poulsens beskæftigelse som landmand som udgangspunkt kan lægges til grund, at Lars Poulsen ikke har haft tab af erhvervsindtægter i forbindelse med aftenmøder, jf. KL's publikation Vederlag, diæter og godtgørelse ved varetagelse af kommunale og regionale hverv, 2. udgave, 2007, s. 20 f.

I forhold til andre aktiviteter må konsulenterne lægge til grund, at Hedensted Kommunes udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste er sket i henhold til Lars Poulsens revisorerklæring.

Imidlertid har Hedensted Kommunes vejledning af Lars Poulsen om ordningen for erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste alene bestået af udlevering af uddrag af vederlagsvejledningen. Det må videre lægges til grund, at kommunens administration ikke har været opmærksom på sondringen mellem de forskellige aktiviteter, hvilket må antages at have givet udslag i fejlagtigt vejledning af Lars Poulsen.

Endvidere indeholder de indberetningsskemaer, som Hedensted Kommune har anvendt til ordningen med erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste, ingen form for tidsangivelse, og administrationen har således ikke gjort det muligt at kontrollere, på hvilke tidspunkter aktiviteterne har været afholdt.

Hedensted Kommune har alene kontrolleret indberetningsskemaerne for, at der ikke er påført møder, som giver diæter, samt at der pr. dag ikke er påført tabt arbejdsfortjeneste for mere end fem gange diætsatsen.

På den baggrund vurderer konsulenterne, at Hedensted Kommune ikke kan kræve de beløb, der er udbetalt i forhold til aftenmøder til Lars Poulsen i forbindelse med erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste tilbagebetalt.

Konsulenterne anbefaler, at Hedensted Kommune i sin vejledning af byrådsmedlemmer fremover præciserer, at der skal være tale om et konkret tab, som kan dokumenteres. Hedensted Kommune skal endvidere præcisere, at tab i forbindelse med aftenmøder som udgangspunkt ikke er omfattet, medmindre byrådsmedlemmet arbejder i en branche, der er præget af aften- og natarbejde.

I den forbindelse skal konsulenterne anbefale, at Hedensted Kommunes indberetningsskemaer bliver ændret, så kommunen får mulighed for at udøve kontrol i overensstemmelse med reglerne.

11.2.2 Aktiviteter

Lars Poulsens indberetning af timer til Hedensted Kommune i årene 2010, 2011 og 2012:

2010: 277,44 timer

2011: 394,22 timer

2012: 309,89 timer

En lang række af aktiviteterne bestod af byrådsmøder, temamøder i byrådet, udvalgsmøder og møder i bestyrelser, hvortil Lars Poulsen er udpeget af byrådet. Disse aktiviteter er omfattet af styrelseslovens § 16, stk. 1, litra a og b, og kan således danne grundlag for udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste.

En anden stor gruppe af aktiviteter bestod af konferencer, årsmøder og orienteringsmøder. Disse aktiviteter kan være omfattet af styrelseslovens § 16, stk. 1, litra c.

Den sidste store gruppe af aktiviteter bestod af borgermøder, dialogmøder, repræsentation, studieture og besigtigelser. Disse aktiviteter er omfattet af styrelseslovens § 16, stk. 1, litra f eller g.

Konsulenterne gennemgik sammen med Lars Poulsen ved interview den 12. september 2013 samtlige bilag, og Lars Poulsen forklarede, at en del af aktiviteterne, som han havde begæret erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste for, var aftalt i Teknik- og Miljøudvalget og Børne-, Undervisnings- og Kulturudvalget.

Konsulenterne har efterfølgende ved interview den 10. oktober 2013 med udvalgsformændene Peter Sigtenbjerggaard og Ole Vind gennemgået de enkelte konkrete aktiviteter, hvor Lars Poulsen havde forklaret, at aktiviteterne var aftalt i udvalget.

I forhold til følgende konkrete aktiviteter er der uoverensstemmelse mellem Lars Poulsens forklaring og udvalgsformændenes forklaring:

- Den 1. juni 2010: "Odense – kongres (Ildsjæle)" (6 timer). Her forklarede Lars Poulsen, at der var udsendt invitation til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse. Udvalgsformand Ole Find oplyste, at dette arrangement ikke var aftalt i udvalget.
- Den 7. og 8. oktober 2010: "Byplansmøde – Århus" (11,24 timer). Her forklarede Lars Poulsen, at der var udsendt invitation til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse. Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard oplyste, at det aldrig havde været aftalt i udvalget, og at der heller ikke havde været sager i Teknik- og Miljøudvalget, hvor det kunne være relevant.
- Den 10. januar 2011: "Vand og naturplaner, LRØ" (4 timer). Her forklarede Lars Poulsen, at der var udsendt invitation til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse. Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard oplyste, at det ikke var aftalt i udvalget.
- Den 26. januar 2011: "Vandplaner Horsens" (3 timer). Her forklarede Lars Poulsen, at der var udsendt invitation til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse. Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard oplyste, at det ikke var aftalt i udvalget.
- Den 27. januar 2011: "Vindmølle møde – Stouby" (3 timer). Her forklarede Lars Poulsen, at der var udsendt invitation til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse. Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard oplyste, at det ikke var aftalt i udvalget.
- Den 4. februar 2011: "Bygholm Landbrugsskole" (2 timer). Her forklarede Lars Poulsen, at det var udsendt invitation til hele udvalget, og at medlemmerne var blevet opfordret til at deltage. Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard oplyste, at det ikke var aftalt i udvalget.

- Den 4. marts 2011: ”Vandplaner LRØ Horsens” (2 timer). Her forklarede Lars Poulsen, at der var udsendt invitation til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse. Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard oplyste, at det ikke var aftalt i udvalget.
- Den 21. og 22. september 2011: ”TMU – kystkonference” (11 timer). Her forklarede Lars Poulsen, at der var udsendt invitation til hele udvalget, og at medlemmerne var blevet opfordret til at deltage. Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard oplyste, at det ikke var aftalt i udvalget.
- Den 6. og 7. oktober 2011: ”TMU Byplandage Ålborg” (11 timer). Her forklarede Lars Poulsen, at der var udsendt invitation til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse. Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard oplyste, at det ikke var aftalt i udvalget.
- Den 16. oktober 2011: ”Fernisering Tørring Uldum Kunstforening” (3 timer). Her forklarede Lars Poulsen, at der var udsendt invitation til hele byrådet, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse. Både Ole Vind og Peter Sigtenbjerggaard oplyste, at det ikke var aftalt i deres respektive udvalg, og Peter Sigtenbjerggaard tilføjer endvidere, at det ikke var aftalt i byrådet.
- Den 14. og 15. november 2011: ”TMU skybrudskonference Kolding” (11 timer). Her forklarede Lars Poulsen, at der var udsendt invitation til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse. Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard oplyste, at det ikke var aftalt i udvalget.
- Den 16. januar 2012: ”Kulturby 2017” (5,5 timer). Her forklarede Lars Poulsen, at der var udsendt invitation til hele byrådet, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse. Udvalgsformand Ole Vind oplyste, at det ikke var aftalt i udvalget.
- Den 29. maj 2012: ”Åbent land konference Korsør” (5,52 timer). Her forklarede Lars Poulsen, at der var udsendt invitation til hele udvalget, men at der var valgfrihed for det enkelte medlem i forhold til deltagelse. Udvalgsformand Peter Sigtenbjerggaard oplyste, at det ikke var aftalt i udvalget.

Ovennævnte aktiviteter kan enten være omfattet af styrelseslovens § 16, stk. 1, litra c, f eller g.

Følgende ni aktiviteter kan eventuelt være omfattet af § 16, stk. 1, litra c (konferencer, årsmøder og orienteringsmøder):

- Den 1. juni 2010: ”Odense – kongres (Ildsjæle)”
- Den 7. og 8. oktober 2011: ”Byplansmøde – Århus”
- Den 10. januar 2011: ”Vand og Naturplaner LRØ”
- Den 26. januar 2011: ”Vandplaner Horsens”
- Den 4. marts 2011: ”Vandplaner LRØ”
- Den 21. og 22. september 2011: ”TMU Kystkonference”
- Den 6. og 7. oktober 2011: ”TMU Byplandage Ålborg”
- Den 14. og 15. november 2011: ”TMU skybrudskonference Kolding”
- Den 29. maj 2012. ”Åbent land konference Korsør”

§ 16, stk. 1, litra c, *vedrører deltagelse i kurser m.v.*, der af byrådet eller af økonomiudvalget efter bemyndigelse af byrådet anses for at have betydning for varetagelse af de under litra a og b nævnte hverv.

Ved kurser forstås arrangementer, hvori der som en ikke uvæsentlig del indgår egentlig undervisningsvirksomhed. Herudover antages også omfattet kursuslignende arrangementer som konferencer, årsmøder og orienteringsmøder. Der er i praksis lagt vægt på, at de arrangementer, der kan henføres under kurser m.v., er af almen karakter og uden direkte sammenhæng med konkrete sager i Hedensted Kommune.

En betingelse for, at en aktivitet er omfattet af § 16, stk. 1, litra c, er således, at byrådet anser aktiviteten for at have betydning for varetagelse af Lars Poulsens kommunale hverv. Byrådet kan dog også bemyndige økonomiudvalget til at afgøre, om et kursus eller konference har betydning for et byrådsmedlems varetagelse af dennes kommunale hverv.

Hverken byrådet eller økonomiudvalget efter bemyndigelse fra byrådet har taget stilling til relevansen af ovennævnte aktiviteter, og aktiviteterne er som følge heraf ikke omfattet af § 16, stk. 1, litra c. Det skal bemærkes, at byrådet ikke har givet økonomiudvalget en sådan bemyndigelse.

På den baggrund må det lægges til grund, at Hedensted Kommune – som en forudsætning for udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste, jf. § 16, stk. 5, - ikke har sikret, at byrådet eller økonomiudvalget efter bemyndigelse fra byrådet har taget stilling til relevansen af de omtalte ni aktiviteter.

Lars Poulsen har således ikke været berettiget til at modtage erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i forhold til de ovenstående ni aktiviteter.

Følgende fire aktiviteter kan være omfattet af enten § 16, stk. 1, litra f (borgermøder, dialogmøder, repræsentation, studieture og besigtigelser) eller § 16, stk. 1, litra g (mødeforberedelse, besigtigelser, tilsynsforretninger, studieture, venskabsbybesøg og repræsentation):

- Den 27. januar 2011: ”Vindmølle møde – Stouby”
- Den 4. februar 2011: ”Bygholm Landbrugsskole”
- Den 16. oktober 2011: ”Fernisering Tørring Uldum Kunstforening”
- Den 16. januar 2012: ”Kulturby 2017”

§ 16, stk. 1, litra f, vedrører varetagelse af andre kommunale hverv end møder. Der er tale om hverv, hvor mødebetingelsen ikke er opfyldt. Bestemmelsen omfatter fx deltagelse i forhandlinger med andre kommunale, regionale eller statslige myndigheder, studieture, repræsentativt arbejde, besigtigelser og deltagelse i borgermøder, i det omfang udførelsen af hvervet er sket efter anmodning fra kommunalbestyrelsen eller dennes udvalg.

En betingelse for, at en aktivitet er omfattet af § 16, stk. 1, litra f, er, at byrådsmedlemmet af blevet anmodet af byrådet eller dets udvalg. I forhold til Lars Poulsens deltagelse i de nævnte aktiviteter er det, efter det oplyste, ikke sket efter anmodning fra hverken byråd eller udvalg. Aktiviteterne er således ikke omfattet af § 16, stk. 1, litra f.

På den baggrund må det lægges til grund, at Hedensted Kommune – som en forudsætning for udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste, jf. § 16, stk. 5, – ikke har sikret, at Lars Poulsen er blevet konkret anmodet om at deltage i de fire omtalte aktiviteter af enten byrådet eller dets udvalg. Aktiviteterne er således ikke omfattet af § 16, stk. 1, litra f.

Idet ovennævnte aktiviteter ikke er omfattet af § 16, stk. 1, litra f, kan de være omfattet af § 16, stk. 1, litra g. Aktiviteter omfattet af § 16, stk. 1, litra g, omfatter alle øvrige aktiviteter, som er forbundet med varetagelsen af de hverv, der er nævnt i litra a-f, fx mødeforberedelse samt besigtigelser, tilsynsforretninger, studieture, venskabsbybesøg og deltagelse i repræsentativt arbejde, der ikke finder sted efter anmodning fra byrådet eller dets udvalg.

Aktiviteter omfattet af § 16, stk. 1, litra g, forudsætter ikke nogen forudgående anmodning fra byrådet eller dets udvalg, men der kan ikke ydes erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste for aktiviteter omfattet af § 16, stk. 1, litra g.

Lars Poulsen har således ikke været berettiget til at modtage erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i forhold til de nævnte fire aktiviteter.

Endvidere skal konsulenterne i forhold til planlægning af aktiviteter for et udvalg som helhed, fx studietur for hele udvalget, bemærke, at udvalgets deltagelse heri ske efter anmodning fra byrådet, for at aktiviteten kan anses for omfattet af § 16, stk. 1, litra f.

I forhold til benævnelsen af aktiviteterne på bilagene må det anses for sandsynligt, at følgende aktiviteter har været arrangeret for hele udvalget, og at byrådet således skulle have truffet beslutning om udvalgets deltagelse i disse aktiviteter.

- Den 4. og 5. februar 2010: ”Børnetopmøde i Ålborg” (12 timer)
- Den 2. marts 2010: ”TMU Vestas” (6 timer)
- Den 21. juni 2010: ”Indvielse Bjerre Engsø” (3 timer)
- Den 5. august 2010: ”Indvielse rundkørsel Ølsted” (2 timer)
- Den 23. og 24. september 2010: ”Vindmølletur og møde (6 timer)
- Den 13. og 14. januar 2011: ”Ålborg BU” (11 timer)
- Den 2. marts 2011: ”Biogaskonference - Munkebjerg” (5,5 timer)
- Den 9. april 2011: ”Ungdomsskolen – Willow” (3 timer)
- Den 27. april 2011: ”DGI Verdenshold – Horsens” (4,5 timer)

I forhold til disse aktiviteter, hvori Lars Poulsen har deltaget sammen med resten af udvalget, har Hedensted Kommune ikke overholdt styrelseslovens § 16, stk. 1, litra f, idet kommunen ikke har sikret, at byrådet havde truffet beslutning om hele udvalgets deltagelse i aktiviteterne.

Som følge heraf har Lars Poulsen ikke været berettiget til at modtage erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i forhold til ovenstående ni aktiviteter.

På den baggrund er det konsulenternes opfattelse, at Hedensted Kommunes udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste til Lars Poulsen i ni ovennævnte situationer ikke har været i overensstemmelse med reglerne.

Konsulenterne må samtidig lægge til grund, at kommunen har afholdt alle andre udgifter i forbindelse med de omhandlede aktiviteter, fx betaling af deltagergebyr, befordringsgodtgørelser mv. Dette taler efter konsulenternes opfattelse for, at byrådet – hvis byrådet var opmærksom på ovennævnte krav i styrelsesloven – ville have overholdt dem, således at Lars Poulsen ville kunne få erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med aktiviteterne.

På den baggrund er det konsulenternes opfattelse, at kommunens manglende overholdelse af styrelseslovens krav til procedure for udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste for aktiviteter, der er omfattet af styrelseslovens § 16, stk. 1, litra f, ikke skal føre til, at kommunen kræver beløb, der er udbetalt til Lars Poulsen som erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med de omhandlede aktiviteter, tilbagebetalt.

11.3 Ole Flemming Lyse

Konsulenterne har gennemgået Ole Flemming Lyses bilag vedrørende erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i årene 2010, 2011 og 2012, men idet Ole Flemming Lyse i sit skriftlige svar ikke har ønsket at forholde sig konkret til de enkelte bilag, har konsulenterne alene udvalgt et mindre udsnit af Ole Flemming Lyses bilag.

11.3.1 Dokumentation for tab

Det fremgår af vejledningens pkt. 2.1.3.2., at erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste forudsætter, at der er lidt et tab i forbindelse med varetagelsen af et kommunalt hverv.

Loven sonderer ikke mellem hovederhverv og bierhverv. Indtægtstab, der skyldes, at den pågældende ikke kan varetage bibeskæftigelse på grund af et kommunalt hverv, kan også kræves erstattet.

Erstatningsbeløbet omfatter alle mistede økonomiske ydelser i forbindelse med fraværet, herunder feriegodtgørelse, manglende pensionsindbetalinger m.v.

Det er kommunalbestyrelsen, der afgør, om tabet kan anses for dokumenteret.

For selvstændige erhvervsdrivende, der driver virksomhed i selskabsform, vil det lidt tab ofte ikke umiddelbart give sig udtryk i reduceret indtjening, men tabet vil i stedet manifestere

sig som et formuetab i selskabet. Dette har principielt ingen betydning for retten til erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

Ole Flemming Lyse har dokumenteret sit tab ved at fremsende en revisorerklæring – den seneste fra 2002. På dette tidspunkt var Ole Flemming Lyse medlem af den tidligere Juelsminde Kommunalbestyrelse. Ifølge denne revisorerklæring var timesatsen fastsat til [REDACTED].

Timesatsen blev af Vejle Amtskommune reguleret i 2005 fra [REDACTED] til [REDACTED], og dette beløb har Hedensted Kommune anvendt siden 2006.

Efterfølgende har Ole Flemming Lyse hvert år bekræftet, at han fortsat ønskede at modtage erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste og bekræftet timesatsen herfor ved at anmode Hedensted Kommune om at ”genbruge” revisorerklæringen fra 2002 inkl. regulering fra Vejle Amtskommune fra 2005.

Konsulenterne har fået oplyst, at Ole Flemming Lyse ejer to landbrugsejendomme sammen med sine to sønner. Af tingbogsoplysningerne fremgår det, at Ole Flemming Lyse i 2006 og 2008 har overdraget en større andel af ejendommene til sine to sønner, således at Ole Flemming Lyse i dag ejer 1/5 af ejendommene, og sønnerne ejer 4/5 af ejendommene.

I forlængelse heraf har konsulenterne i interviewguiden spurgt Ole Flemming Lyse om, hvorvidt arbejdsbyrden for Ole Flemming Lyse har ændret sig i forbindelse med overdragelsen af 4/5 af ejendommene til sønnerne.

Til dette har Ole Flemming Lyse skriftligt svaret, at hans arbejdsbyrde ikke har ændret sig i forbindelse med overdragelsen af 4/5 af ejendommene til hans sønner. Ole Flemming Lyse har oplyst, at han stadig har samtlige fysiske og administrative arbejdsopgaver i forbindelse med ejendommenes drift og vedligeholdelse.

Ole Flemming Lyse har endvidere oplyst, at driftsforholdet på ejendommene er reguleret i en interessentskabskontrakt. Konsulenterne har forgæves forsøgt at få udleveret interessentskabskontrakten fra Ole Flemming Lyse, men dette har Ole Flemming Lyse ikke ønsket med den begrundelse, at de personlige oplysninger i kontrakten ikke ønskes fremlagt i pressen.

I forhold til ovenstående skal det bemærkes, at når et byrådsmedlem vælger at modtage erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste, sker det for et år ad gangen.

Som oplyst ovenfor har Ole Flemming Lyse dokumenteret sit tab ved en revisorerklæring fra 2002, hvor Ole Flemming Lyse var byrådsmedlem i den tidligere Juelsminde Kommune. Siden 2002 har Ole Flemming Lyse således ikke afleveret en ny revisorerklæring, men alene bekræftet timesatsen herfor ved at anmode Hedensted Kommune om at genbruge revisorerklæringen fra 2002.

Endvidere er timesatsen i Ole Flemming Lyses revisorerklæring fra 2002 blevet reguleret af Vejle Amtskommune i 2005, hvor Ole Flemming Lyse var medlem af amtsrådet i årene 2002-2006. Denne regulering af timesatsen er ulovlig og er sket uden hjemmel i vederlagsreglerne.

Konsulenterne vurderer, at Hedensted Kommune skulle have krævet, at Ole Flemming Lyse havde dokumenteret sit tab ved en ny revisorerklæring hvert år og ikke henvist til en gammel revisorerklæring fra 2002. Endvidere skulle Hedensted Kommune ikke have brugt den tidligere Vejle Amtskommunes ulovlige regulering af Ole Flemming Lyses timesats.

Konsulenterne skal bemærke, at Ole Flemming Lyses overdragelse af 4/5 af ejendommene til sine sønner må føre til, at Ole Flemming Lyses konkrete indtægtstab og timesats har ændret sig væsentligt. Konsulenterne lægger endvidere til grund, at Ole Flemming Lyse ikke har orienteret Hedensted Kommune om overdragelsen af ejendommene i 2006 og 2008 til sine sønner, men alene har oplyst det på forespørgsel fra konsulenterne.

Timesatsen for Ole Flemming Lyse er således forblevet uændret på trods af den markante ændring af ejerforholdene for ejendommene.

Da Ole Flemming Lyse ikke længere ejer begge de to landbrugsejendomme, men alene 1/5 af hver af ejendommene, må dette medføre, at Ole Flemming Lyse alene kan betragtes som selvstændigt erhvervsdrivende i forhold til 1/5 af ejendommene.

Konsulenterne antager, at de arbejdsopgaver Ole Flemming Lyse varetager for sønnerne på de to landbrugsejendomme sker mod betaling og således som almindelig lønmodtager, og at dette burde have været dokumenteret ved fremlæggelse af interessentskabskontrakten eller andet relevant materiale.

I forhold til Ole Flemming Lyses beskæftigelse som landmand vil det som udgangspunkt kunne lægges til grund, at Ole Flemming Lyse ikke har haft tab af erhvervsindtægter i forbindelse med aftenmøder.

Det anbefales derfor, at Hedensted Kommune kræver beløb udbetalt til Ole Flemming Lyse i 2011 og 2012 i forbindelse med erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste, som ikke er forældet, tilbagebetalt, medmindre Ole Flemming Lyse dokumenterer overfor Hedensted Kommune, at han har haft et reelt tab i forhold til aktiviteter, hvor Ole Flemming Lyse har modtaget erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste.

11.3.2 Aktiviteter

Konsulenterne har gennemgået Ole Flemming Lyses bilag vedrørende erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i årene 2010, 2011 og 2012, men idet Ole Flemming Lyse i sit skriftlige svar ikke har ønsket at forholde sig konkret til de enkelte bilag, har konsulenterne alene udvalgt et mindre udsnit af Ole Flemming Lyses bilag.

Ole Flemming Lyse indberetning af timer til Hedensted Kommune i årene 2010, 2011 og 2012:

2010: 563,77 timer

2011: 720,62 timer

2012: 667,03 timer

Konsulenterne har således været nødsaget til at gennemgå bilagene uden at have mulighed for at drøfte bilagene med Ole Flemming Lyse og evt. udvalgsformanden.

Udvalgte bilag fra Ole Flemming Lyse fra 2010:

- Den 13. januar 2010: "Vandplaner møde Herning" (4 timer)
- Den 22. januar 2010: "Ø-konference Strynø" (12 timer)
- Den 12. februar 2010: "Invitation Juelsminde Golfklub" (2 timer)
- Den 15. april 2010: "Viborg – Idrættens Analyseinstitut" (6 timer)
- Den 28. og 29. april 2010: "Teknik og miljøkonference Odense" (12 timer)
- Den 4. maj 2010: "Møde med lokalrådene Glud Snaptun Hjarnø" (5 timer)
- Den 18. maj 2010: "DI Horsens Industrimuseum" (4 timer)
- Den 15. juni 2010: "Green Network – uddeling af diplomer" (4 timer)
- Den 8. august 2010: "Triatlon – Juelsminde" (6 timer)
- Den 8. september 2010: "Digital Messe Odense" (6 timer)
- Den 13. september 2010: "Møde med transportministeren" (6 timer)
- Den 7. og 8. oktober 2010: "Byplandage Århus Musikhus" (11,06 timer)
- Den 28. oktober 2010: "Esbjerg Højskole – det nære sundhedsvæsen" (5,53 timer)
- Den 24. november 2010: "Møde med lokalrådene – Gudenåcenteret" (5,53 timer)
- Den 20. december 2010: "Afskedsreception – Jørn Juel" (3 timer)

Udvalgte bilag fra Ole Flemming Lyse fra 2011:

- Den 7. januar 2011: "Invitation jubilæum Kolding - Bechmann" (3 timer)
- Den 10. januar 2011: "Møde vedr. vandplaner LRØ Horsens" (5 timer)
- Den 12. og 13. januar 2011: "Herning Kongrescenter – Vandplaner" (10 timer)
- Den 14. januar 2011: "Nytårsparole – Vejle Brandvæsen" (5 timer)
- Den 21. januar 2011: "Afsked – Kaj Poulsen – Brandstationen" (3 timer)
- Den 31. januar 2011: "Ø-konference – Odense" (5,61 timer)
- Den 4. februar 2011: "Tom Lausten – afsked" (3 timer)
- Den 3. marts 2011: "Møde DI – Århus" (5,61 timer)
- Den 9. marts 2011: "Konference – specialområdet – Silkeborg" (5,61 timer)
- Den 14. marts 2011: "Skive – Grøn Energi – Indenrigsministeriet" (5,61 timer)
- Den 23. marts 2011: "Gudenåcenteret – vækst i landdistrikterne" (4 timer)
- Den 31. marts 2011: "Afskedsreception – Arne Schmidt" (3 timer)
- Den 5. maj 2011: "Bosætning i yderområder – Esbjerg" (5,61 timer)
- Den 10. maj 2011: "DI Horsens" (5 timer)
- Den 18. maj 2011: "Ældresagen – kollektiv trafik" (4 timer)

- Den 9. og 10. juni 2011: "Esbjerg Højskole – Åbent Land konference" (11,22 timer)
- Den 12. september 2011: "Forstyrrelsesgruppe – Sundhed" (5,61 timer)
- Den 21. og 22. september 2011: "Kystkonference – Kolding" (11,22 timer)
- Den 23. september 2011: "Kystturisme – Regionen – Ringkøbing" (5,61 timer)
- Den 1. oktober 2011: "Indvielse – Stouby lokalarkiv" (3 timer)
- Den 6. og 7. oktober 2011: "Byplandage – Ålborg" (11,22 timer)
- Den 10. og 11. oktober 2011: "Forstyrrelsesgruppe – Glud museum" (11,22 timer)
- Den 14. og 15. november 2011: "Skybrudskonference – Kolding" (11,22 timer)
- Den 9. december 2011: "Invitation Preben Friis-Hauge" (3 timer)
- Den 13. december 2011: "Sundhedskonference – Nyborg Strand" (5,61 timer)

Udvalgte bilag fra Ole Flemming Lyse fra 2012:

- Den 11. januar 2012: "Plantekongres – Herning" (5,61 timer)
- Den 13. januar 2012: "Vejle Brand – nytårsparole" (4 timer)
- Den 16. januar 2012: "Møde – Kulturby – Århus" (4 timer)
- Den 17. januar 2012: "KL – Sundhed på tværs - Nyborg" (5,61 timer)
- Den 19. januar 2012: "Invitation – Akselborg – Fødevarer" (5,61 timer)
- Den 2. februar 2012: "Energikonference – Skanderborg" (5,61 timer)
- Den 24. februar 2012: "Afskedsreception – Ole Bladt" (3 timer)
- Den 7. marts 2012: "Møde Snaptun lokalråd" (3 timer)
- Den 10. marts 2012: "Åbning – Hundestilling – Stouby" (2 timer)
- Den 12. marts 2012: "Munkebjerg – Møde – infrastruktur" (6 timer)
- Den 17. marts 2012: "Landsbyernes dag – Thyregod" (6 timer)
- Den 27. marts 2012: "Møde med Frans Andersen – Havkajakker" (2 timer)
- Den 29. marts 2012: "Vejkonference – Odense" (6 timer)
- Den 4. april 2012: "Møde med menighedsrådet – Ørum" (3 timer)
- Den 18. april 2012: "Naturstyrelsen – seminar – Odense" (5,68 timer)
- Den 26. og 27. april 2012: "Landdistriktkonference – Esbjerg" (11,36 timer)
- Den 30. april 2012: "Møde med Gudenå Kanouldlejning" (3 timer)
- Den 5. maj 2012: "Glud museum 100 års jubilæum" (3 timer)
- Den 22. maj 2012: "DI årsmøde Rohden" (4 timer)
- Den 23. maj 2012: "Indvielse – havkajakprojekt – Rosenvold" (2 timer)
- Den 29. maj 2012: "Korsør – Åbent land konference" (5,68 timer)
- Den 5. juni 2012: "Casa Arena – Expo 102 – EU" (3 timer)
- Den 10. juni 2012: "Kystvandring – Juelsminde" (2 timer)
- Den 13. juni 2012: "Kulturarv – møde – Randers" (5,68 timer)
- Den 6. september 2012: "Kajakprojekt – Snaptun Havn" (2 timer)
- Den 2. oktober 2012: "Mødeindlæg – Scleroseforeningen – Barrit" (4 timer)
- Den 19. november 2012: "Sognepræst i Stouby – 25 års jubilæum" (3 timer)

En lang række af aktiviteterne består af byrådsmøder, temamøder i byrådet, udvalgmøder og møder i bestyrelser, hvortil Ole Flemming Lyse er udpeget af byrådet. Disse aktiviteter er omfattet af styrelseslovens § 16, stk. 1, litra a og b, og kan således danne grundlag for udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste.

En anden stor gruppe af aktiviteter består af konferencer, årsmøder og orienteringsmøder. Disse aktiviteter er omfattet af styrelseslovens § 16, stk. 1, litra c.

Den sidste store gruppe af aktiviteter består af borgermøder, dialogmøder, repræsentation, studieture og besigtigelser. Disse aktiviteter kan være omfattet af styrelseslovens § 16, stk. 1, litra f eller g.

Idet Ole Flemming Lyse ikke har ønsket at medvirke ved et interview og derved forholde sig konkret til de enkelte bilag, har konsulenterne alene haft mulighed for at forholde sig ensidigt til dem.

Ole Flemming Lyse oplyste i sit skriftlige svar af 5. december 2013, at han og de øvrige byrådsmedlemmer på det første byrådsmøde ved årsskiftet 2009/2010, fik oplyst af kommunaldirektøren, at det enkelte byrådsmedlem selv måtte afgøre, hvilke kurser, konferencer, seminarer m.v. der var relevante for det enkelte byrådsmedlem. Ole Flemming Lyse oplyste videre, at det på samme møde var blevet meddelt, at det var vigtigt for kommunen, at byrådsmedlemmerne var opdaterede og godt uddannede.

§ 16, stk. 1, litra c, vedrører *deltagelse i kurser m.v.*, der af byrådet eller af økonomiudvalget efter bemyndigelse af byrådet anses for at have betydning for varetagelse af de under litra a og b nævnte hverv.

Ved kurser forstås arrangementer, hvori der som en ikke uvæsentlig del indgå egentlig undervisningsvirksomhed. Herudover antages også omfattet kursuslignende arrangementer som konferencer, årsmøder og orienteringsmøder. Der er i praksis lagt vægt på, at de arrangementer, der kan henføres under kurser m.v., er af almen karakter og uden direkte sammenhæng med konkrete sager i kommunen.

En betingelse for, at en aktivitet er omfattet af § 16, stk. 1, litra c, er således, at byrådet anser aktiviteten for at have betydning for varetagelse af Ole Flemming Lyses kommunale hverv. Byrådet kan dog også bemyndige økonomiudvalget til at afgøre, om et kursus eller konference har betydning for et byrådsmedlems varetagelse af dennes kommunale hverv.

Efter det oplyste har hverken byrådet eller økonomiudvalget efter bemyndigelse fra byrådet taget stilling til relevansen af ovennævnte aktiviteter, og aktiviteterne er som følge heraf ikke omfattet af § 16, stk. 1, litra c. Det skal bemærkes, at byrådet ikke har givet økonomiudvalget en sådan bemyndigelse.

På den baggrund må det lægges til grund, at Hedensted Kommune – som en forudsætning for udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste, jf. § 16, stk. 5, - ikke har sikret, at byrådet eller økonomiudvalget efter bemyndigelse fra byrådet har taget stilling til relevansen af de aktiviteter omfattet af § 16, stk. 1, litra c.

Ole Flemming Lyse har således ikke været berettiget til at modtaget erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste for en lang række kursusaktiviteter mv., fx Ø-konference Stryn den 22. januar 2010, Teknik og miljøkonference i Odense den 28. og 29. april 2010, Digital Messe i Odense den 8. september 2010, Vandplaner i Herning den 12. og 13. januar 2011, Ø-konference i Odense den 31. januar 2011, Kystkonference i Kolding den 21. og 22. september 2011, Skybrudskonference i Kolding den 14. og 15. november 2011, Plantekongres i Herning den 11. januar 2012, KL Sundhed på Tværs i Nyborg den 17. januar 2012, Vejkonference i Odense den 29. marts 2012, Landdistriktkonference i Esbjerg den 26. og 27. april 2012, DI årsmøde Rohden den 22. maj 2012, Åbent land konference i Korsør den 29. maj 2012 mv..

Konsulenterne må samtidig lægge til grund, at kommunen har afholdt alle andre udgifter i forbindelse med de omhandlede kursusaktiviteter mv., fx betaling af deltagergebyr, befordringsgodtgørelser mv. Dette taler efter konsulenternes opfattelse for, at byrådet – hvis byrådet var opmærksom på ovennævnte krav i forhold til udbetaling af erstatning for tabt arbejdsfortjeneste om, at byrådet skal anse kurser mv. for at have betydning for varetagelse af kommunalt hverv, – ville have overholdt kravet, således at Ole Flemming Lyse ville kunne få erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med kursusaktiviteterne.

På den baggrund er det konsulenternes opfattelse, at kommunens manglende overholdelse af styrelseslovens krav til procedure for udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste for aktiviteter, der er omfattet af styrelseslovens § 16, stk. 1, litra c, ikke skal føre til, at kommunen kræver beløb, der er udbetalt til Ole Flemming Lyse som erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med de omhandlede aktiviteter, tilbagebetalt.

§ 16, stk. 1, litra f, *vedrører varetagelse af andre kommunale hverv end møder*. Der er tale om hverv, hvor mødebetingelsen ikke er opfyldt. Bestemmelsen omfatter fx deltagelse i forhandlinger med andre kommunale, regionale eller statslige myndigheder, studieture, repræsentativt arbejde, besigtigelser og deltagelse i borgermøder, i det omfang udførelsen af hvervet er sket efter anmodning fra kommunalbestyrelsen eller dennes udvalg.

En betingelse for, at en aktivitet er omfattet af § 16, stk. 1, litra f, er, at byrådsmedlemmet af blevet anmodet af byrådet eller dets udvalg.

Ole Fleming Lyse har fået erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for en stor gruppe af aktiviteter, der kan være omfattet af bestemmelsen i litra f. Der er tale om borgermøder, afskedsreceptioner, studieture mv.

I forhold til Ole Flemming Lyses deltagelse i de nævnte aktiviteter er det, efter det oplyste, ikke sket efter anmodning fra hverken byrådet eller dets udvalg. Aktiviteterne er således ikke omfattet af § 16, stk. 1, litra f.

På den baggrund må det lægges til grund, at Hedensted Kommune – som en forudsætning for udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste, jf. § 16, stk. 5, – ikke har sik-

ret, at Ole Flemming Lyse er blevet konkret anmodet om at deltage i de omtalte aktiviteter af enten byrådet eller dets udvalg. Aktiviteterne er således ikke omfattet af § 16, stk. 1, litra f.

Idet ovennævnte aktiviteter ikke er omfattet af § 16, stk. 1, litra f, kan de være omfattet af § 16, stk. 1, litra g. Aktiviteter omfattet af § 16, stk. 1, litra g, omfatter alle øvrige aktiviteter, som er forbundet med varetagelsen af de hverv, der er nævnt i litra a-f, fx mødeforberedelse samt besigtigelser, tilsynsforretninger, studieture, venskabsbybesøg og deltagelse i repræsentativt arbejde, der ikke finder sted efter anmodning fra byrådet eller dets udvalg.

Aktiviteter omfattet af § 16, stk. 1, litra g, forudsætter ikke nogen forudgående anmodning fra byrådet eller dets udvalg, men der kan ikke ydes erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste for aktiviteter omfattet af § 16, stk. 1, litra g.

Ole Flemming Lyse har således ikke været berettiget til at modtage erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste for en række aktiviteter.

Endvidere skal konsulenterne i forhold til planlægning af aktiviteter for et udvalg som helhed, fx studietur for hele udvalget, bemærke, at udvalgets deltagelse heri ske efter anmodning fra byrådet, for at aktiviteten kan anses for omfattet af § 16, stk. 1, litra f.

I forhold til benævnelsen af aktiviteter, som Ole Flemming Lyse har modtaget erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste for, må det anses for sandsynligt, at flere aktiviteter har været arrangeret for hele udvalget, og byrådet burde således have truffet beslutning om udvalgets deltagelse heri.

I forhold til disse aktiviteter, hvor Ole Flemming Lyse har deltaget sammen med resten af udvalget, har Hedensted Kommune ikke overholdt styrelseslovens § 16, stk. 1, litra f, idet kommunen ikke har sikret, at byrådet havde truffet beslutning om hele udvalgets deltagelse i aktiviteterne.

Som følge heraf har Ole Flemming Lyse ikke været berettiget til at modtage erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i forhold til aktiviteter for udvalget som helhed.

På den baggrund er det konsulenternes opfattelse, at Hedensted Kommunes udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste til Ole Flemming Lyse i forhold til aktiviteter for udvalget som helhed ikke er sket i overensstemmelse med reglerne.

Konsulenterne må samtidig lægge til grund, at kommunen har afholdt alle andre udgifter i forbindelse med de omhandlede aktiviteter, fx betaling af deltagergebyr, befordringsgodtgørelser mv. Dette taler efter konsulenternes opfattelse for, at byrådet – hvis byrådet var opmærksom på ovennævnte krav i styrelsesloven – ville have overholdt dem, således at Ole Flemming Lyse ville kunne få erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med aktiviteterne.

På den baggrund er det konsulenternes opfattelse, at kommunens manglende overholdelse af styrelseslovens krav til procedure for udbetaling af erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste for aktiviteter, der er omfattet af styrelseslovens § 16, stk. 1, litra f, ikke skal føre til, at kommunen kræver beløb, der er udbetalt til Ole Flemming Lyse som erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med de omhandlede aktiviteter, tilbagebetalt.

Imidlertid har Hedensted Kommunes vejledning af Ole Flemming Lyse om ordningen for erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste alene bestået af udlevering af uddrag af vederlagsvejledningen. Det må videre lægges til grund, at kommunens administration ikke har været opmærksom på sondringen mellem de forskellige aktiviteter, hvilket må antages at have givet udslag i fejlagtig vejledning af Ole Flemming Lyse.

Endvidere indeholder de indberetningskemaer, som Hedensted Kommune har anvendt til ordningen med erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste, ingen form for tidsangivelse, og administrationen har således ikke gjort det muligt at kontrollere, på hvilke tidspunkter aktiviteterne har været afholdt.

Dette forudsætter dog som nævnt under pkt. 11.3.1., at Ole Flemming Lyse kan dokumentere, at han har haft et tab på trods af, at han siden 2008 alene har ejet 1/5 af ejendommene.